

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilingov
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXII.

CELOVEC, PETEK, 23. SEPTEMBER 1977

ŠTEV. 38 (1832)

Vlada pripravlja napad na socialne pridobitve avstrijskega delovnega ljudstva

Začetek tega tedna so se avstrijska zvezna vlada, predstavništvo socialistične stranke ter zastopniki avstrijskih sindikatov v dvodnevni klavzurni seji na Kahlenbergu v okolici Dunaja pomenili o trenutnem gospodarskem položaju v Avstriji.

Že pred omenjeno sejo je bilo v javnih občilih, v izjavah raznih vidnih politikov ter posebno v tisku opozicijskih strank mnogo slišati o hudem in nevarnem položaju, v katerem se trenutno nahaja avstrijsko gospodarstvo. Iz leta v leto se je večal deficit državnega proračuna in zunanje gospodarske bilance. Finančni minister Androsch je že celo poletje poudarjal, da „tako ne bo šlo naprej“ in da bo zato treba povišati davke, da zato ni več mogoče misliti na povišanje plač itd. Znani desničar v SPÖ, Kienzl pa je kar odprto izjavil, da bo „edina rešitev za avstrijsko gospodarstvo zmernost s strani delavcev in sindikatov pri prihodnjih pogajanjih za kolektivno pogodbo“. Tudi predsednik avstrijske sindikalne zveze Benya je obljubil zmernost svoje organizacije pri prihodnjih pogajanjih.

Pod takšnimi pogoji torej se je začela tradicionalna jesenska klavzurna seja avstrijske vlade in je bilo pričakovati, da bodo rezultati za avstrijsko ljudstvo povsem nezavestljivi.

Tako je ta rezultat tudi zgledal. Po prvem dnevu klavzurne seje je imel kancler Kreisky tiskovno konferenco, katere glavni tenor se je glasil: vsi bomo morali zadržati pas, to se pravi, za ljudstvo se bodo začeli slabši časi. Konkretno je bilo povedano, da se bo na vsak način povečal davek na višjo vrednost pri takoimenovanih luksuznih artiklih. Kaj pa bo med tako luksuzno blago spadalo, še ni znano: vse pa kaže, da bodo v to področje spadale takšne stvari, kot so tehnični izdelki, npr.: televizorji, pralni stroji, kakor tudi avtomobili itd. Stvari torej, ki so danes že v vsakem gospodinjstvu neob-

hodno potrebne, kajti avto ali televizor danes gotovo ne moremo več šteti med luksuzne izdelke. Vse to pa je samo prva vidna priprava vlade za zdravljenje avstrijskega gospodarstva. Še nevarnejše pa so tiste misli, ki do danes še niso bile docela konkretizirane, o katerih pa je Kreisky že mrmral in ki nedvomno grozijo avstrijskemu ljudstvu: tako so na seji govorili o zvišanju prispevkov za socialno in penzijsko zavarovanje, o znižanju mezd in plač in o — skrajšanem delu; ja celo o brezposelnosti v določenih panogah industrije. Torej se je izjalovilo Kreiskyjevo priljubljeno geslo o zasigurnih delovnih mestih. Konkretnejših izjav sicer še ni, ker se bo o paketu potrebnih ukrepov moral še pomeniti poseben svet strokovnjakov, v ozadju tega pa so nedvomno bližnje deželno-zborske volitve na Gradiščanskem,

kjer se SPÖ boji za glasove, če bi prej naznanila nepopularne ukrepe.

Nedvomno se nahaja trenutno gospodarstvo v Avstriji v eni največjih težav druge republike. Temu pa niso krive „previsoke plače delavcev“ ali „prenizki davki“, kakor nam hočejo to sugerirati tako vlada kakor tudi opozicija. Celotni svetovni kapitalistični trg se od recesije 1975. leta ni več znašel. Anarhija kapitalistične produkcije, kateri ne gre za potrebe ljudstva ampak samo za profit posameznikov, povzroča neobhodno gospodarske krize, katerih posledice so pojavi kakor recesija, inflacija, in nenazadnje tudi skrajšano delo in brezposelnost. Takšni pojavi se v kapitalizmu vedno spet pojavljajo in se jim v tem sistemu ni mogoče izogniti. Zato pa je delavcem potrebno, da se branijo, da bi se posledice krize ne odvijale na njihovem hrbtu. Kajti tako pri konjunkturi kot tudi pri inflaciji zasluži vedno samo tisti, ki je v posesti produkcijskih sredstev in zemeljske lasti: to je tisti, ki po svoji volji kupi delovno silo ali pa se je otrese. Delovni ljudje ne smejo dopuščati ta napad na svoje priborjene socialne pridobitve!

Končno karavanški predor

Nedavno so se avstrijski in jugoslovanski politiki in strokovnjaki dokončno zmenili, da bodo do leta 1983 zgradili karavanški cestni predor med Jesenicami na eni strani in Področico na drugi strani Karavank. V četrtek 15. septembra so merodajni politiki obeh držav podpisali tozadevno pogodbo na Bledu.

Ta karavanški predor naj bo del evropske cestne magistrale med južno in severno Evropo. Leta 1983, torej ko bo končan predor skozi Karavanke, pa naj bo hkrati dograjena tudi avtocesta med Jesenicami in Salzburgsko, v dolžini skoraj 300 km. Ta predor torej ne bo samo simbolično, temveč dejansko doprinos k utopiji združene Evrope.

O načrtu tega karavanškega predora se je že mnogo govorilo. Zlasti koroški Slovenci smo ta načrt vedno pozdravljali, saj nas ta predor približuje matičnemu narodu. Prav ta aspekt pa večini koroških politikov ni bil všeč in so zato z odločilnimi pogajanjmi vedno spet odlašali. Še dobro se spominjamo izjave merodajnega FP-jevskega politika, ki je ob priliki otvoritve predora skozi Ljubljeno govoril o nekem „Abzugslöcher“ za nezadovoljne Avstrijce.

Vendar se je evropski politični in gospodarski položaj v zadnjih letih bistveno spremenil. Po priklju-

Obvestilo

ZVEZE SLOVENSКИH IZSELJENCEV

Zveza slovenskih izseljencev obvešča, da bo imela v nedeljo 25. septembra 1977 s pričetkom ob 14.30 uri v prostorih gostilne Šoštar v Globasnici svoj

REDNI OBČNI ZBOR
povezan s tradicionalnim
DRUŽABNIM SREČANJEM

Tudi letošnji DAN IZSELJENCEV naj bo mogočna manifestacija nezlomljive življenjske volje našega ljudstva. To je toliko bolj potrebno, ker smo koroški Slovenci po uzakonitvi diskriminacijskih ukrepov prisiljeni, da na podedovani domači zemlji, ki jo avtohtono naseljujemo že več kot 1300 let, znova izpričamo naš obstoj in zahtevamo uresničitev pravic, ki so nam zagotovljene v državni pogodbi.

Zato prisrčno vabljeni vsi bivši pregnanci z družinami, prijatelji in znanci!

Zveza slovenskih izseljencev

Kapplerjev beg še ni pomiril duhov

Beg vojnega zločinca Kapplerja iz neke rimske jetniške bolnišnice so sicer avstrijski ustvarjalci javnega mnenja hitro pozabili, nekateri so ga celo smatrali kot junaško dejanje, vendar pa se ogorčenje med demokratičnim in antifašističnim svetom še ni pomirilo. Kakor smo že poročali, je zločinec Kappler, ki je bil obsojen na dosmrtno ječo, našel varno zavetišče v Zvezni republiki Nemčiji, kjer prirejajo oblasti raje hajke na komuniste in druge demokratične organizacije in ljudi, namesto da bi dokončno obračunavali s svojimi nacističnimi vojnimi zločinci. Zgleda, da nemške oblasti kar rade ščitijo svoje fašistične zločince, saj se trmasto zoperstavljajo italijanskim zab-

tevam po takojšnji izročitvi Kapplerja. Očitno vidijo in iščejo nemške oblasti teror in „teroriste“ samo na eni in sicer na levi strani, namesto da bi jih iskali tam, odkoder je prišlo na svet že toliko nesreč, krvi in zla.

V Italiji je Kapplerjev beg povzročil medtem že politične posledice. Na zahtevo demokratičnih strank, je bila demokratska vlada primorana, da je odstavila ministra za obrambo Lattanzonia, ki je bil neposredno odgovoren za stražo Kapplerja. V nedeljo je ministrski predsednik Andreotti v neki meri le ugodil zahtevi opozicije in Lattanzoniju odvzel ministrstvo za obrambo, ga pa hkrati imenoval za prometnega ministra. Ta gnila igra izmenjavanja ministrskih stolčkov pa italijanske javnosti ni pomirila. „To je komedija“, je izrazil vidni socialdemokrat Preti. „To je višek groteske! To je kratkomočno gnusno!“, je bilo slišati iz ust vidnih predstavnikov italijanskega javnega življenja. Vedno bolj se širi po Italiji zahteva po popolni odstranitvi Lattanzonija iz vlade in ogorčenje nad fašističnimi zločinci se v Italiji vedno večja.

V tej situaciji pa si prisojajo vidni avstrijski politiki in novinarji nesramnost, da zahtevajo od italijanskih oblasti osvoboditev zloglasnega vojnega zločinca, majorja Rederja. Posebno se pri takih težnjah izkazujejo koroški politiki, ki na ta način demonstrirajo zvestobo svojim znanim načelom. Pa tudi kancler Kreisky trobi v isti rog in vedno spet govori o „humanosti“ in pri tem pozabi vso nehumanost tega vojnega zločinca. Ali so ti politiki in novinarji dejansko tako prevzetni, da mislijo, da se lahko igrajo z antifašističnimi, v krvi in solzah rojenimi čustvi italijanskega ljudstva?

Demokratična avstrijska javnost se od takih „humanih“ zahtev odločno distancira!

OZN v znamenju prizadevanj za pravičnejši svet

V torek se je v New Yorku začelo 32. zasedanje generalne skupščine združenih narodov. Že v naprej so dosegli soglasje, da bo predsednik tega zasedanja namestnik zveznega sekretarja za zunanje zadeve SFRJ Lazar Mojsov. Lazar Mojsov je po rodu Makedonec. Pomemben del njegovega življenja se odvija na diplomatskem področju. Od leta 1958 do 1961 je bil jugoslovanski poslanik v Sovjetski zvezi in Mongoliji, od leta 1967 do leta 1969 pa je bil jugoslovanski poslanik na Dunaju, hkrati pa tudi jugoslovanski zastopnik pri mednarodni komisiji za atomsko energijo na Dunaju.

Funkcijo stalnega zastopnika SFRJ pri združenih narodih je imel Lazar Mojsov od leta 1969 do leta 1974. V tem času je bil hkrati tudi jugoslovanski poslanik v Gvajani in Jamaiki. Dvakrat je bil tudi predsednik Varnostnega sveta svetovne organizacije. Lazar Mojsov je pri združenih narodih znan in spoštovan diplomat in politik.

Glavna naloga tega zasedanja bo ustvariti ravnovesje sveta. Med najzamočana poglavja, ki jih bodo obravnavali so prav gotovo problemi Bližnjega vzhoda in pravice palestinskega ljudstva. Ker se zaradi izraelske ekspanzije kriza vedno bolj zaostrojuje, je potreba po posredovanju združenih narodov vedno večja.

Veliko upanje v uspeh tega zasedanja imajo pripadniki neuvrščene sveta. Gibanje neuvrščeneosti pripravlja nove akcije in se uspešno povezuje z vsemi državami v razvoju. Posebnost tega zasedanja je tudi, da bo tokrat Vietnam dobil zakonito mesto v OZN, kar pomeni zgodovinski trenutek v dejavnosti OZN. Med rugimi problemi so še ciprsko vprašanje, afriški jug in vprašanje kako vzpostaviti „novo mednarodno gospodarsko ureditev“. OZN ima v okviru prizadevanj za boljši in pravičnejši svet tokrat spet priložnost ustvariti pogoje k boljšemu ravnovesju med posamičnimi interesi držav in interesi celotne mednarodne skupnosti.

Kamen, ki so ga dvignili, jim pade na lastne noge!

Volkszeitung ostala s svojim hujskanjem proti nemškogovorečim demokratom sama

Tudi po odgovoru rektorja celovške univerze dr. Heintla, ki ga je poslal uredništvu „Volkszeitung“ v zvezi z nesramnimi napadi le-te proti dvema asistentoma univerze, ki se že dolgo zavzemata za pravice koroških Slovencev — slovenski vestnik je o tej zadevi v zadnji številki poročal — „Volkszeitung“ z glavnim urednikom Walterjem Ramingom na čelu, ni nehala z hujskanjem proti asistentoma dr. Stockhammerju in dr. Šubiku. Čeprav sta se po rektorju distancirala od hujskaškega pisanja „Volkszeitung“ tudi še „Assistentenverband“ in „Dienststellenausschuß der Hochschullehrer“ celovške univerze, je VZ še naprej napadala imenovana asistenta, seveda ne da bi imela kakršnihkoli dokazov, da bi dr. Stockhammer in dr. Šubik imela zvezo z bombnimi atentati zadnjega časa. Ostali koroški tisk je o tej

zadevi molčal. Žalostno izjemo dela glasilo KPA „Volkswille“, ki očita svojim kolegom pri „Volkszeitung“, da bi morali omejiti „kritiko samo na eno sebo“, ne pa „globalno obrekovati univerzo“ (Volkswille, 16. 9.). Po tej logiki bi bilo torej hujskanje proti Stockhammerju in Šubiku upravičeno, vsaj „Volkswille“ ne bi imel kaj ugovarjati. Zares ozkogledna „solidarnost“ uredništva „Volkswille“, če gre pri napadenemu demokratu za človeka, ki ne zastopa politično mnenje in gledanje KPA.

V soboto 17. septembra pa sta napadena asistenta celovške univerze Stockhammer in Šubik pismeno odgovorila na hujskaške članke koroške „Volkszeitung“. Njun odgovor objavimo v celoti:

„Zu den fortgesetzten Angriffen der Volkszeitung gegen die demokratischen Grundrechte der Staats-

bürger, insbesondere das Recht auf freie Meinungsäußerung auch für öffentlich Bedienstete, stellen die Unterzeichneten fest: Wir verwehren uns dagegen, von der VZ direkt oder indirekt in ein Nahverhältnis zu Sprengstoffanschlägen der jüngsten Zeit gebracht zu werden. Soweit direkt Falschmeldungen verbreitet wurden, werden presserechtliche Schritte folgen, wird zu klären sein, ob nur die VZ lügt oder ihre nicht näher bezeichneten Auskunftspersonen der Staatspolizei Falschmeldungen weitergaben. Außerdem wird der Presserat mit der Schreibweise der VZ beauftragt werden.

Wir treten nachdrücklich für die vollen Rechte der österreichischen Minderheiten ein. Wir halten die Maßnahmen des Bundes, insbesondere das neue Volksgruppengesetz sowie die Verordnungen dazu für

einen verstärkten Angriff auf die Rechte der Minderheiten. Wir sind der Auffassung, daß die fortwährende Verhöhnung und Knebelung der slowenischen Volksgruppe nicht der Versöhnung und Einigung, sondern der Spaltung der Kärntner Bevölkerung dient. Wir treten dagegen auf, daß weiter eine Atmosphäre des Hasses und der Aufhetzung gegen die slowenische Volksgruppe erzeugt wird.

Wir lehnen es ab, die VZ oder Herrn Raming als die Instanz anzuerkennen, die über unsere demokratische Gesinnung zu urteilen hat oder uns Bekenntnisse abfordern dürfte und haben daher der Erklärung, die wir gegenüber den Kollegen vom Assistentenverband gemacht haben und die in einer Aus-sendung veröffentlicht wurden, nur hinzuzufügen, daß wir Sprengstoffanschläge wie die von St. Kanzian/Skocijan und Bleiburg/Pliberk für Provokationen jener Kreise halten, die weiter an der Aufspaltung der deutsch- und slowenischsprachigen Kärntner Bevölkerung interessiert sind.

Nach dem Grundsatz cui bono, wem nützt es, sind derartige Aktionen zu beurteilen. Unter der Fahne der Terrorbekämpfung werden demokratische Grundrechte in Frage gestellt, soll jede oppositionelle politische Tätigkeit gegen die heilige Dreiparteieneinigung geahndet und kriminalisiert werden. Wenn uns vorgeworfen wird, daß wir gegen im Parlament beschlossene Gesetze der Republik auftraten, muß darauf hingewiesen werden, daß wir von keinem anderen Recht Gebrauch machen als jene öffentlichen Bediensteten vom Landeshauptmann bis zum stellvertretenden Personalchef der Post- und Telegraphendirektion und der Exekutive, die das im Parlament beschlossene Orlistafelgesetz 1972 nicht exekutierten und/oder offen bekämpften und dies mit den im Staatsvertrag — als Teil der österreichischen Bundesverfassung — verankerten Bestimmungen über die Rechte der Minderheiten immer noch tun.

Auch wenn wir wissen, daß die VZ auch in Zukunft in „Zusammenarbeit“ mit der Staatspolizei nichts unversucht lassen wird, uns um unseren Arbeitsplatz zu bringen, werden wir von unserem Recht Gebrauch machen, gegen ungerechte Gesetze, die beiden Volksteilen schaden, aufzutreten. Denn: „Wo Unrecht zu Recht wird, wird Widerstand zur Pflicht!“

Po širnem svetu

ISMAILIA — V Egiptu so začeli graditi predor pod Suezom za promet motornih vozil med delto Nila in Sinajem. Predor bo dolg skoraj 250 metrov, stal bo 75 milijonov dolarjev. Izkopali ga bodo v globini 43 metrov pod Sueškim prekopom. Dela naj bi končali prihodnje leto.

Slovesne otvoritve gradnje predora, ki bo imel strateško važno vlogo, se je udeležil egiptovski predsednik Sadat.

V Egiptu nameravajo zgraditi še dva podobna predora, in sicer pri Gantari v severnem delu in pri Desversoiru v srednjem delu Sueškega prekopa. Stroški za zgraditev vseh teh predorov bodo znašali 175 milijonov dolarjev.

HELSINKI — Finska bo prihodnji mesec umaknila svoje enote „modrih čelad“, ki že 13 let nadzorujejo mir na Cipru.

To je pred dnevi sporočilo finsko obrambno ministrstvo, ki pa tega ukrepa ne pojasnjuje. Vendar domnevajo, da gre za ukrep finančne narave. Finska je v aprilu skrčila svoj odtok pod zastavo OZN na 70 vojakov iz finančnih razlogov. Dolg svetovne organizacije Finski je narasel na 56 milijonov finskih mark.

Generalni sekretar OZN Kurt Waldheim je že v aprilu opozarjal, da ima sklad za vzdrževanje enot na Cipru, ki šteje 2800 vojakov iz sedmih držav, 44 milijonov dolarjev primanjkljaja, da pa so prispevki članic svetovne organizacije skrajno nezadostni.

BRUSELJ — Generalni sekretar NATO Joseph Luns je poslal britanskemu obrambnemu ministru Fredu Mulleyu pismo, v katerem pravi, da so članice NATO vzemirne in razočarane zaradi sklepa Velike Britanije, da za 400 milijonov dolarjev zmanjša izdatke za obrambo v letu 1978-79. „Poudariti je treba, da NATO ne more trpeti, da bi njegove članice zmanjšale obrambne napore in zato pakt ne bi imel razumevanja za nobeno nadaljnje zmanjšanje, ki bi ga uvedla Velika Britanija“, je rečeno v pismu, ki ga je Luns podpisal v imenu 13 držav NATO.

Pismo je poslal Mulleyu že pred dvema tednoma, objavljeno pa je bilo šele minulo soboto.

PARIS — Minulo soboto je v Parizu v 54. letu starosti umrla znana operna pevka sopranistka Marija Meneghini Callas. Kot ameriška pevka grškega rodu je že leta 1937 kot Santuzia debitirala v operi Cavalleria Rusticana. V letu 1950 je postala primadona milanske Scale, nastopala je po mnogih velikih opernih odrih, njen glas z velikim tonskim obsegom pa ji je omogočal, da je pela kolorature, lirске in dramske vloge.

Še bolj znana pa je bila po svojem zasebnem življenju, ki je bilo tesno povezano z življenjem svetovljanske smetane, zlasti po svoji dolgoletni zvezi z zdaj že pokojnim ladjarjem Aristotelom Onassisom.

WASHINGTON — Kubanske oblasti so skupini 55 ameriških državljanov in njihovim družinam, ki so jih bili ustanovili na Kubi, dovolile, da takoj zapustijo Kubo in odnesejo premoženje s seboj. To je povedal predstavnik ameriškega State Departementa. Rekel je, da so ameriške oblasti sklenile poslati v začetku prihodnjega tedna v Havano posebno letalo, ki bo te ljudi prepeljalo v ZDA.

Kubanski predsednik Fidel Castro je s tem izpolnil obljubo, ki jo je dal ameriškemu senatorju Franku Churchu med njegovim nedavnim obiskom na Kubi.

BOGOTA — Bivši kolumbijski minister za kmetijstvo Hugo Ferreira Neira, ki so ga pred štirimi tedni ugrabili pripadniki neke levičarske gverilske organizacije, je spet na prostosti. Pred dnevi so ga izpustili nepoškodovanega.

Člani gibanja, imenovanega „M-19“, so Ferreira ugrabili 19. avgusta, hoteč s tem podkrepiti stavko delavcev družbe, ki jo je Ferreira tedaj vodil. Izpustili so ga potem, ko so ugodili njihovim zahtevom, da se zviša plača 2500 stavkajočim. Medtem ko je bil v ujetništvu, so gverilci objavili, da mu bodo sodili zaradi izdajstva delavskega razreda. V začetku leta so gverilci te organizacije enako obtožili tudi voditelja kolumbijske delavske konfederacije Joseja Mercada, ki so ga potem tudi obsodili in usmrtili.

Mogočna gospodarska koncentracija na severnem Jadranu

Otok Krk v severnem Jadranu ni znan samo kot pomemben turistični kraj, temveč tudi kot eno največjih gradbišč Jugoslavije po višini investicij pa sploh na svetu. Jugoslovanski naftovod, petrokemijski kompleks in most z otoka Krka na celino bodo v bližnji bodočnosti vsekakor zelo spremenili lice tega otoka.

Na terminalu jugoslovanskega naftovoda v Omišlju na Krku se gradi pristanišče z rezervoarji za nafto. V lukii se nadaljuje gradnja pristanišča, ki bo dovoljevalo pristajanje ladij oziroma tankerjev tudi do nosilnosti 350.000 ton. Koncem naslednjega leta, ko bo pritekla dragocena tekočina na Krk, bo kapaciteta rezervoarjev znašala 20 milijonov ton nafte, ki jo pa nameravajo še zvišati na 34.000.000 ton. Po svoji velikosti bo jugoslovanski naftovod eden med največjimi na svetu. Dolg bo 750 km in bo povezoval vse jugoslovanske rafinerije v notranjosti države (Sisak, Lendava, Bosanski Brod, Pančevo in Novi Sad). Pri financiranju tega projekta, katerega višina znaša 400 milijonov dolarjev, sodelujejo poleg jugoslovanskih rafinerij tudi partnerji z Madžarske in Češkoslovaške, mednarodna banka za obnovo in razvoj, Kuvajt, Libija in domače banke. Terminal v Omišlju bo zaposloval okrog 200 kvalificiranih delavcev in bo seveda velikega gospodarskega pomena za otok.

Nedaleč od naftnega terminala, na Omišljskem polju pa bo nastal petrokemijski kompleks, ki naj bi bil zgrajen najkasneje do leta 1982. Petrokemijski kompleks na Krku bo letno proizvajal okrog 1,8 milijona ton petrokemijskih proizvodov v višini okrog 550 mili-

jonov dolarjev (vrednost v višini 150 milijonov dolarjev bi bila namenjena izvozu). Po izgradnji petrokemijskega kompleksa bodo v njihovih tvornicah na Krku zaposlili 800 do 1000 ljudi. Z izgradnjo petrokemijskega kompleksa bo odstranjen uvoz petrokemijskih proizvodov in omogočena bo zaposlitev še nadaljnjih 40.000 ljudi v proizvodnih podjetjih, ki so v kakršnikoli zvezi s petrokemijo.

Oba omenjena bodoča gospodarska giganta bosta s celino povezana preko mostu, ki bo koncem drugega leta ali v začetku leta 1979 povezoval otok Krk s celino. Graditelji tega mostu so se obvezali, da bodo do začetka meseca marca prihodnjega leta v lok tega mostu vgradili cevovod jugoslovanskega naftovoda, petrokemije in izvedli druge instalacije. Most Krk—celina je sestavni del skupnega gospodarskega investiranja na Krku. Na tem mostu je do sedaj že opravljen že četrtnina celotne gradnje mostu. Na tem mostu, ki bo dolg 1300 metrov, so že izvedena vsa podvodna dela. Most bo sestavljen iz dveh lokov, večji bo dolg okrog 390 metrov. Sredstva za izgradnjo tega projekta v višini 340 milijonov dinarjev je priskrbelo domače zainteresirano gospodarstvo in banke (Jugoslovanski naftovod, INA-rafinerija Reka, Kreditna banka Zagreb idr.).

Ko bo uresničen ta projekt, bo otok Krk skupno s pristaniščema Rijeko in Bakarjem (ena največjih luk na svetu za razsuto blago) eno najpomembnejših gospodarskih področij Jugoslavije, ki bo hkrati tudi predstavljalo mogočno okno v svet, ki bo ogromnega gospodarskega pomena za Jugoslavijo in pa za ostali svet.

Tito pred nalogami zgodovine

Najnovejše znanstvene raziskave so pred nedavnim ugotovile, da je natanko 17. avgusta 1937. leta, torej pred štiridesetimi leti, Josip Broz Tito stopil na čelo Komunistične partije Jugoslavije in ostal na tem mestu do današnjih dni. Zato ni nič čudnega, če je založba „Komunist“ iz Ljubljane prav 17. avgusta letos, da bi proslavila ta pomembni jubilej jugoslovanskih komunistov in Titov osebnih jubilej, počastila to obletnico z izidom pomembne in znanstveno dognane knjige dr. Petra Damjanoviča pod naslovom „Tito pred nalogami zgodovine“.

Avtor pravi v uvodu, da je njegovo sedaj prevedeno delo prvič izšlo v srbohrvaščini maja 1972, vtem ko sta bili v slovenščini že prej, 1968, objavljeni dve deli (O prihodu Josipa Broza Tita na čelo partije in O peti konferenci KPJ) v knjigi „Tito na čelu partije“ v založbi „Komunist“ v Ljubljani.

Od prve izdaje se pričujoča knjiga razlikuje po tem, da je uvodni del izpopolnjen na podlagi novih raziskav, da sta v njej dva nova prispevka („Odločilni trenutki iz obdobja prihoda Josipa Broza na čelo partije“ ter „Izvrstnost in težave Titove poti“) in da je sklepni prispevek o Titovem revolucionarnem življenjepisu temeljito predelan in dopolnjen, tako da predstavlja takorekoč novo delo. Poleg tega je iz pričujoče izdaje izpuščena razprava „Etapa in smisel sporov med KPJ in vodstvom komunistične internacionale“ in sicer zategadelj, ker založnik in avtor upata, da bo to delo objavljeno v posebnih knjigi, namenjeni odnosom med Ko-

munistično partijo Jugoslavije in kominterno, kamor se tako tematiko organsko tudi vključuje.

Tako avtor v spremni besedi k slovenski izdaji.

Najobsežnejše in tudi z najnovejšimi podatki in gradivom dopolnjeno je vsekakor prvo poglavje pod naslovom „Prihod Josipa Broza Tita na čelo Komunistične partije Jugoslavije“, v katerem nas avtor popelje nazaj v leta 1927 in 1928, ko se Tito prvič uveljavi kot voditelj na osmi konferenci zagrebške partijske organizacije februarja 1928, potem sledimo njegovi poti v središče partijskega dela po odhodu z robije in njegovi udeležbi na slovenski partijski konferenci. Zlasti zanimivo je podpoglavje o Titovem delu v kominterni v Moskvi, zlasti pa o njegovem boju za vrnitev vodstva KPJ v domovino ter se zaključuje z njegovim prevzemom vodstva partije 17. avgusta 1937. leta in njegovo izvolitvijo za generalnega sekretarja.

Prvo poglavje zaključuje avtor z naslednjimi ugotovitvami: „Nadaljnja realizacija Titovega boja za partijo je bilo potem konstituiranje centralnega komiteja, katerega prva seja je trajala 4 dni, nadalje znamenito „Odrpilo pismo članstvu KPJ“ pomladi leta 1939 ter posvetovanje vodilnega partijskega aktiva junija 1939, ki se ga je udeležilo več kot 30 delegatov. In nato — številne uspešne partijske konference od mestnih do pokrajinskih in nacionalnih pa vse do pete državne konference oktobra 1940. leta, ki je

pokazala monolitnost prerajene partije in še enkrat potrdila uspeh Titovega dela.

En sklep se nedvomno vsiljuje skoraj sam od sebe: v nasprotju z večino dotodanjih najbolj odgovornih ljudi v KPJ, ki so v vodstvo partije prihajali v glavnem z različnimi kombinacijami, bodisi s kompromisi ali premočjo posameznih frakcij bodisi tako, da je posamezne ljudi kominterna neposredno imenovala, pa je Josip Broz Tito, ki je rasel skupaj s partijo in njenimi problemi, se bojeval zanjo več kot deset let, prišel na njeno čelo z voljo in močjo njenega članstva oziroma revolucionarnega gibanja v državi, ki se je navzlic vsem udarcem in pretrsom, kakršne je doživljala partija, vse močnejše razvijalo.

Josip Broz Tito, ki se je pokazal hkrati kot izraz njenih najboljših prizadevanj, se je s kvalitetai svoje osebnosti in z neutrudnim bojem, da se partija reorganizira, očisti nezdravih elementov in prerodi, povzpela na njeno čelo kot njen resnični voditelj in nesporni oblikovalec njene politike, ki je najbolje izražala takratne interese delavskega razreda in jugoslovanskih narodov ter zagotavljala avantgardno in organizatorsko vlogo jugoslovanskih komunistov v takratnih in vseh poznejših revolucionarnih gibanjih.

„Zato se je v trenutku velike krize, v kateri se je partija takrat znašla v stanju likvidacije — kakor so gledali na to tudi v žargonu vodstev mnogih takratnih komunističnih partij — pojavil Josip Broz Tito kot edina alternativa za vse tiste, ki so že hoteli računati s KPJ in o tem so se navsezadnje morali prepričati pristojni faktorji v komin-

(Dalje na 3. strani)

K novi številki „mladja“

Zadnji teden je izšla nova številka literarne revije „mladja“. V njej so zastopani s prispevki Florijan Lipuš, Toni Schellander, Ivan Kolmičin, Janko Messner, Gustav Januš, E. A. Richter, Janko Ferk, Herbert Berger ter Olga Vouk.

Uredništvo „mladja“ v redakcijskem delu opozarja, da „vrstni red prispevkov ni kvaliteta mera“. Zato pa le začudi, da je v vsaki številki ta vrstni red — vsaj kar se tiče že „ariviranih“ sodelavcev „mladja“ — popolnoma isti. Tako je tudi to revijo otvoril Lipuš s prispevkom „Poročilo z Bleda“. V tej satiri udarja Lipuš po zadnjem mednarodnem srečanju pisateljev na Bledu in v včasih duhovitih oblikah ožigosa takoimenovano avantgardno poezijo mladih pesnikov in zvito strokovno latinščino njihovih kritikov. Vendar pa je Lipušova satira le preveč ezoterična, tako vsebinsko kot tudi formalno, saj se spušča na določene del — njemu iz katerihkoli vzrokov neljubih — ljudi in to tudi v obliki, ki je dostopna samo določenemu krogu bralcev na Koroškem. Ta na žalost negativni pojav pa ni samo v ozadju zadnjih Lipušovih del, marveč se opaža pri vedno večjem številu prispevkov v „mladju“. Vrh tega pa najdemo takšno poezijo, kakršno Lipuš v omenjenem delu med drugim upravičeno smeši, v skoraj vseh objavljenih pesmih njegovega tvariša in pravtako stalnega sodelavca „mladja“, Gustava Januša, ki je v tem zvezku, razen s svojimi pesmimi tudi še prisoten s slikami. Janušove pesmi so — duhovite in lušne so se morda še zdele pred nekaj leti — ostale na isti ravni formalističnega, besednega igranja, ki pa je brez izpovedi, so samo neuspeh poskus ohranjanja neke najdene oblike satirične poezije. Kot tretji „arivirani“ sodelavec „mladja“ je v tej številki zastopan Janko Messner z nekim „Očenašem za koroške Slovence“. Očitno je Messnerjev najljubši, na Don Kihotov boj z mlino na veter spominjajoči, konjiček, da udari po osrednjih organizacijah in „mladje“ mu na žalost nudi dovolj prostora za to njegovo duhovno onanijo. Ne da bi Messnerju zdaj očitali, da je ta zadnja njegova oblika, v katero je „umetniško“ odel svoje slepo sovrašтво proti predstavnikom koroških Slovencev, povsem neorigi-

nalna — očenaša se je lotil bolj posrečeno pred desetletji že Cankar in je po tem času bila ta oblika že prevečkrat štrpacirana, in so tudi vsebinski deli tega očenaša, — naj napišem ukradeni? — vsaj izposojeni pri Erichu Kästnerju (pa včasih so prevodi in epigonizem le še najboljša oblika izpovedi, vsaj če manjka lastnih idej), je le treba vsebinsko zavzeti stališče k temu elaboratu: v času, ko naši osrednji organizaciji bolj enotni, bolj strnjeni, bolj bojevit kot kdajkoli prej v zgodovini zastopata interese koroških Slovencev, ko stojita v prvi vrsti boja za enakopravnost manjšin, potem je v takem času literarično kratkovidno, politično pa škodljivo, moliti zato, da naj spoznamo „naš lastni greh: hlapčevskega duha in hinavsko srce“ (tako Messner). V času, ko osrednji organizaciji uspešno bojkotirata dunajske sosvete, pa je moliti v namen „da bomo razločevali pravično borbo za svoj vsakdanji kruh od komolčarskih naklepov in zamaknjenosti v zlato tele, v blišč in bedo dunajskih dvornih kolain“: to pomeni smešiti in osporavati boj koroških Slovencev in njihovih zastopnikov. Če smo že svetopisemski: neke je zapisano: pomečaj na lastnem pragu!

Olga Vouk je v „mladiu“ zastopana s satirično črtico „Šok“. Voukova je ena tistih mladih pisateljic, ki nedvomno zahvalijo odkritje svojea talenta reviji „mladju“. Vendar se tudi pri njej opaža sad mladievske vzgoje: vedno me prevzamejo zelo mešani občutki. ko včasih opažam, in to prav pri nekaterih mladievcih. ta prevzetni, negativni odnos do pesnikov in pesnic starejše generacije, in to sem opazil tudi pri prebiranju te Voukove črtice. Ali tisti zastopniki starejše in stare generacije, ki s svojimi pesmimi spremljajo kulturno življenje koroških Slovencev, včasih že več desetletij — včasih morda res ne na sedanji stopnji razvoja slovenske poezije — zaslužijo res le hudo kritiko ali milo posmehovanje? Ali smo res lahko ta-

ko prevzetni, samo ker pač imamo več možnosti spremljati literarni razvoj, ker imamo več možnosti izoblikovanja našega lastnega sloga? Ali pa ni tako, da moramo biti obratno hvaležni vsem tistim, ki so s svojim večdesetletnim kulturnim delovanjem dokazali naš obstoj? Ali se nimamo nič od njih učiti? Ne verjamem, da je v takih primerih prevzetnost primerna. Prijateljsko kritični odnos do poštenih zastopnikov naše kulture naj bo zrcalo našega odnosa do celotne slovenske kulture na Koroškem!

Prvič so v mladju zastopani s prispevki Ivan Kolmičin, Toni Schellander in Janko Ferk, in zlasti pri zadnjem je škoda, da je objavil samo eno pesem, saj se že v njej vidi izviren čut za poetično izpoved.

Bojevite so pesmi našega nemško govorečega prijatelja E. A. Richterja, ki so v znamenju našega pravičnega boja za enakopravnost. lme prevajalca ni objavljeno.

Dva članka nas seznanjata s problematiko Kurdov in Cilencev. Morda bi se dalo v prihodnjih številkah v podobnem primeru tudi še predstaviti na kratko kulturno dejavnost teh narodov, v obliki objavljanja nekaterih pesmi ali drugih tekstov. Gotovo zanimivo bi npr. bilo delo Pabla Nerude ali podobnih.

„mladje“ se bo moralo razvijati. Takšno, karšno je zdaj, nam je bilo potrebno v času svojega nastanka. Takrat je bilo primerno tudi v literarni obliki zbuditi organizaciji iz sna, ki takrat gotovo nista bili na višku svojih nalog. Danes je položaj, zlasti politični položaj celotne slovenske narodne skupnosti drugačen in pozitivno se je tudi spremenil značaj obeh osrednjih organizacij. Tako naj danes naša literatura, vsako naše kulturno ustvarjanje, spremlja naš boj za doseg naše enakopravnosti. „mladje“ se bo moralo otresti svoje ezoteričnosti, se bo moralo vsebinsko in formalno približati vsakemu našemu delavcu in kmetu, slehernemu našemu kadru.

Naša literatura, naša umetnost naj bo bojno sredstvo za doseg naših skupnih ciljev. „mladje“ naj ubere to pot, ali pa bo prej ali slej obtičalo v blatu.

FZ

VABIMO VSE K SODELOVANJU — SODELUJTE VSI —

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA
R A Z P I S U J E

nagradni natečaj

kabaretičnih tekstov, ki obravnavajo v satirični, zbadljivi, ironični ali kritični obliki situacijo okrog avstrijske manjšinske politike (Tafelsturm, posebno štetje itd.) Možne oblike so songi, protestne pesmi, skeči, satirični dialogi, litanije, vicli, ironizirane novinarske reportaže, zbadljivi teksti na račun različnih izjav avstrijskih politikov, karikature (tudi samo ideja), kabareti ali različni prizori, humoristično predavanje — skratka oblika kritično humoristične izpovedi je prepuščena vsakemu posamezniku. Omejitev glede dolžine ni.

VSI PRISPEVKI BODO PRIMERNO HONORIRANI!
PET NAJBOLJŠIH PRISPEVKOV PA TUDI NAGRAJENI!

Vsi prispevki pa bodo poleg tega še na posebni prireditvi bodisi uprizorjeni, prebrani oz. predstavljeni širši publiki.

Podrobnejše informacije dobite po telefonu štev. 32 5 50 (SPZ Celovec). Prispevke pa pošljite do 30. septembra 1977 na naslov: Slovenska prosvetna zveza, Gassometergasse 10, 9020 Celovec.

VABIMO VSE K SODELOVANJU — SODELUJTE VSI — VABIMO VSE K

Izšla nova številka Mladega roda

S pričetkom novega šolskega leta je spet izšla dvojna številka šolskega lista, ki ga izdaja konzorcij učiteljev na dvojezičnih šolah Koroške. Vsebinsko se tokratna dvojna številka 1—2, ki obsega meseca septembra in oktobra, pretežno bavi z dogodki, ki so značilni za ta dva jesenska meseca. Kot je lepa in pestra jesen, tako je pestra in zanimiva tudi vsebina Mladega roda. S pričetkom novega šolskega leta se je spremenila tudi zunanja oblika lista, saj tokrat ovojno stran ne krasi barvna pokrajinska fotografija, temveč akvarel — delo otroških rok — ki predstavlja jesenski motiv obiranja sadja.

In ker gre tu za šolski list je seveda razumljivo, da so glavni soustvarjalci tega lista učitelji in šolarji. Tako je na primer o „avstrijskem narodnem prazniku“ 26. oktobra, pisal Tomaž Oris; pliberški „jormak“ je opisala Irena Zele; „Novice iz narave“ je priredila Marta Velik; o trgu „Železna Kapla“ je poročal Anton Sticker; prispevek „Svet gleda na

Beograd“ je dal Herman Germ; prispevek „Zgodba o materi, ki je hotela na vse misliti“ je po Ursuli Wölfel priredil Valentin Vauti; Marica Pinter je dala kar dva prispevka — „Sličice“ in „Lenka v mestu“; Joško Wrolich pa je predstavil športnika — nogometaša Bruna Pezzeya. Zelo pozdravljamo pobudo uredništva Mladega roda, da bodo v naslednjih številkah objavili spise šolarin in šolarjev (v njihovi lastnorčni pisavi), saj to lahko vrednotimo kot nadaljno popestritev lista. Tudi tokrat lahko ugotovimo, da je rubrika „Bralci pišejo“ v kateri sodelujejo v glavnem šolarji, kvalitativno kot kvantitativno dobro zastopana. Ne nazadnje je treba še omeniti, da je uredništvo Ožbaltu Gutsmanu (med drugim napisal tudi slovensko slovnico in slovar) ob njegovi 250-letnici rojstva dalo zaslužen poudarek in da ni pozabilo na svetovni dan varčevanja — 31. oktober, kateremu se je tudi posvetilo nekaj vrstic. To številko ilustrirala Marička Koren.

Tito pred nalogami zgodovine

(Nadaljevanje z 2. strani)

terni in to tudi sprejeti“. Tako avtor, in temu zares nimamo kaj več dodati.

Drugo poglavje, ki je novo, obravnava bodo KPJ celo razpustili. In prav v teh odločilnih trenutkih je Tito pokazal vso energijo, čut za prihodnost in neomajno vero ohraniti jugoslovansko partijo, še več, prenesti njeno vodstvo z Dunaja oz. iz Pariza v Jugoslavijo in tod začel z organiziranim delom in bojem. To mu je tudi uspelo. Še več, ni samo ohranil KPJ, temveč jo je v doodločilne trenutke iz obdobja Titovega prihoda na čelo partije, v katerem je govor o vseh težavah in zapletih s kominternom, oziroma njeno kritiko KPJ, ko je grozilo, da movini na novo organiziral, okreplil in razširil, tako da je zgodovinska peta konferenca, kateri je posvečeno naslednje, tretje, zelo obširno in dokumentirano poglavje govori o pomenu konference v luči priprav Komunistične partije Jugoslavije za vstajo. Med avtorjevimi številnimi ugotovitvami zgodovinskega pomena te konference je vredno omeniti vsaj dve ugotovitvi. Pravilno trdi, ko ugotavlja, da je nedogleden pomen tega zbora, če ga presojamo z vidika položaja, v katerem se je našla bivša Jugoslavija in v katerega je zabredla še bolj spriči takrat neposredne nevarnosti fašistične agresije, ki je v pičlem polletju postala surova stvarnost. V takšnih okoliščah je edino KPJ v veliki meri po zaslugi pete

konference, nastopila in bila edina organizirana in edina splošnojugoslovanska sila, ki je ostala pri svojem ljudstvu v usodnih trenutkih njegove zgodovine in ga pri tem znala in mogla popeljati na prava, čeprav težavna pola boja za svobodo. In drugo ugotovitev: konferenca je pomenila tudi izredno doživetje za Josipa Broza Tita osebno. Bila je ne samo potrdilo njegove dotedanje dejavnosti, v veliki meri rezultat njegovega lastnega boja za partijo, marveč tudi izraz zaupanja, izkazanega na tem zboru njegovemu vodenju, priznanje za težavne trenutke negotovosti, ki jih je preživel, ko je šlo za usodo partije.

Naslednje, četrto poglavje, je posvečeno nekaterim teoretičnostrategskim problemom socialistične revolucije v Rusiji in Jugoslaviji in predstavlja prispevek k preučevanju vloge subjektivnega dejavnika v revoluciji. Tu avtor primerja oktobrsko in jugoslovansko socialistično revolucijo, ki sta neponovljiva zgodovinska pojava, kar pa seveda ne pomeni, da nekatere njune bistvene lastnosti socialističnih revolucij niso bile istovetne, čeprav sta se dogajale v različnih časih zgodovine in rastle iz drugačnih zgodovinskih, družbeno-socialnih in drugih razmer.

Peto poglavje knjige govori o narodnem vprašanju v Jugoslaviji in politiki KPJ do leta 1941. Avtor razlaga zapletenost narodnostne strukture v Jugoslaviji in govori o ideji jugoslovanstva v delavskem gibanju, potem pa razlaga nekatere poglede jugo-

slovanskih marksistov na mednacionalne odnose do ustanovitve KPJ, v katerih zavzema stališče Svetozarja Markoviča, koncepte mednacionalnih odnosov Dimitrija Tucoviča in posebno podpoglavje posveča tudi nazorom Ivana Cankarja in med drugim ugotavlja: „Še večji pomen za takšno usmeritev JSDS v Sloveniji so imeli koncepti znane književnika in socialista Ivana Cankarja, ki je spoznal, da bo prihodnost slovenskega „naroda — proletarca“ zagotovljena samo tedaj, kadar bo uresničen „narodnostni program socialdemokratske stranke: popolna narodnostna avtonomija z uzakonjenim varstvom manjšin“. Kot realist in daljnovidni um je Cankar, v nasprotju z večino socialistov svojega časa, jasno doumel vso reakcionarnost tako imenovanega „integralnega“ jugoslovanstva, ki je izhajalo iz ideje o enem narodu, enem jeziku in kulturi. Na tem področju jugoslovanstvo — po Cankarju — nima kaj iskati, pač pa gre za težnjo, da bi uresničili skupnost sorodnih južnoslovanskih narodov, v kateri bo zagotovljena popolna enakopravnost vsakega njenega člana. „Ako pride kdaj do političnega združevanja jugoslovanskih narodov“ je pisal Cankar — „in ne samo moja vroča želja je, temveč moje trdno prepričanje, da do tega združenja res pride — tedaj se to ne more izvršiti drugače, kakor da se združijo enakopravni in enakovredni narodi“. V tem procesu mora biti vodilna delavska stranka „poklicni voditelj in glas-

nik v boju za narodno odrešenje in vstajenje“.

V tem smislu je tudi logično, da je v tem poglavju tudi še govor o ustanovitvi KP Slovenije in KP Hrvatske, zaključno podpoglavje tega poglavja pa je posvečeno pomenu Kardeljeve knjige „Razvoj slovenskega narodnega vprašanja“, ki je kljub ezopovskemu jeziku, ki ga je morala uporabljati zaradi cenzure, ponujala javnosti ne samo marksistične razlage narodne usode nekega majhnega naroda, katerega obstoj je bil ogrožen, temveč je obenem kazala edino mogočo pot rešitve narodnega vprašanja v Jugoslaviji.

Zadnji dve poglavji pa je Damjanovič posvetil partijski politiki kot dejavniku uveljavljanja mladinskega gibanja v naši revoluciji ter izvirstosti in težavam Titove poti, ki je, kot je zapisal avtor sam v uvodu, na novo napisano, zaključno poglavje te knjige.

Ob koncu je dodana še Titova biografska kot biografski prispevek ter slikovno gradivo, ki lepo dopolnjuje celotno knjigo.

Nit, ki se vleče skozi vsa poglavja in jih notranje povezuje, je vsekakor osebnost Josipa Broza Tita, ki je s svojimi idejami in delom dala smer jugoslovanskemu komunističnemu gibanju, revoluciji jugoslovanskih narodov ter splošnemu preporodu in vzponu nove socialistične Jugoslavije. Tako se je Damjanoviču posrečilo zlititi Titovo osebnost z zgodovino in razvojem KPJ.

Naša misel in srce je z vami

Stiki med koroškimi Slovenci in rojaki v matični domovini se širijo na vseh področjih tako med posamezniki kot med različnimi ustanovami in organizacijami tu in onstran meje. V okviru poglobljanja teh stikov je Slovensko duhovniško društvo prejšnji četrtek organiziralo za svoje člane izlet na Koroško.

Ob tej priložnosti so duhovniki iz Slovenije obiskali razne koroške kraje, med drugimi tudi Št. Primož, kjer so v novi cerkvi imeli mašo.

Za kosilo so se ustavili v gostišču pa domače pri Urankarju v Vese-lah. Tam so se jim pridružili še predstavniki slovenskih duhovnikov ter obeh osrednjih političnih orga-

nizacij. V imenu duhovnikov je go-
ste pozdravil dekan Kristo Srienc in
v prisrčnih besedah gostom zaže-
lel dobro počutje na Koroškem.

Govornik pa je tudi opozoril na
člen sedem avstrijske državne po-
godbe in izrazil upanje, da bi ko-
roški Slovenci v duhu bratske lju-
bezni vendar le prišli do svojih

pravic. Svojim sobratom je izrazil
željo, da bi še večkrat obiskali pre-
lepo Koroško.

V imenu obeh osrednjih politič-
nih organizacij je uglednim gostom
spregovoril predsednik Nadzorne-
ga odbora Zveze slovenskih orga-
nizacij Karel Prušnik-Gašper in iz-
razil prepričanje, da so gostje do-
bro seznanjeni z našo problemati-
ko na Koroškem in da je prav, da
so se prišli prepričati tudi na lastne
oči. Gašper je ob tej priložnosti
naglasil, da so slovenski duhovniki,
v slovenski zgodovini doprinesli
svoj delež, zlasti v času Narodno
osvobodilne vojne. Pozdravil je, da
se naši kontakti razvijajo tudi s
Slovenskim duhovniškim društvom.

Za pozdravne besede se je v
imenu udeležencev izleta zahvalil
predsednik Slovenskega duhovni-
škega društva Jože Gregorič, ki je
ob tej priložnosti izrazil zaskrblje-
nost nad situacijo, ki trenutno vlad-
a na Koroškem. Navzoče pred-
stavnike koroških Slovencev je po-
zval, naj v svojih prizadevanjih
za doseg svojih narodnostnih prav-
ic vztrajajo, saj je Koroška zibel-
ka slovenskega naroda in da ima-
jo koroški Slovenci vso pravico za
svobodni razvoj na svoji podedo-
vani zemlji. Bodite prepričani, da
sta naša misel in srce z vami, pod-
pirali bomo vsa prizadevanja naše
države, ki ima legitimno pravico
biti vaš zaščitnik, je župnik Gre-
gorič zaključil svoj pozdrav.

V prostem razgovoru so pred-
stavniki naših organizacij goste se-
znali s trenutno situacijo na Ko-
roškem in ob slovesu obljubili, da
se bodo po možnosti še večkrat
srečali.

Med svojimi izletom po Koroški
so izletniki Slovenskega duhovni-
škega društva obiskali tudi Šent-
rupert pri Velikovcu, kjer so se po-
klonili spominu padlih partizanov,
ki počivajo na tamošnjem poko-
pališču.

Beljak

S pričetkom novega šolskega le-
ta 1977/78 je bil z edine glavne
šole v Beljaku — kjer se je od leta
1945 naprej poučevala slovenščina
in kjer so do današnjega dne bile
prihaje s slovenskemu pouku —
proti svoji volji premeščen na po-
polnoma nemško šolo v mestu do-
sedanji učitelj slovenščine gospod
Samonig Joško. Zgoraj omenjena
glavna šola je sedaj brez rednega
učitelja slovenščine.

Prav tako je bila istočasno pre-
meščena z ljudske šole pri Mariji
na Zilji učiteljica gospa Zalika
Steiner in dodeljena popolnoma
nemški šoli v Beljaku. Tako je 3.
razred ljudske šole pri Mariji na
Zilji izgubil učiteljico z usposoblje-
nostnim izpitom slovenščine, ki mu
gre po zakonskem predpisu.

Na območju mesta Beljak sta bili,
po združitvi bivše občine Marija
na Zilji leta 1972, še dve dvoje-
zični šoli in sicer: Šmiklavž ob
Dravi — St. Niklas an der Drau in
Marija na Zilji — Maria Gail. Pred
letom dni je bila ukinjena ljudska
šola v Šmiklavžu ob Dravi (otroci
sedaj obiskujejo ziljsko šolo oziro-
ma ljudsko šolo v Mariji na Zilji);
bivši ravnatelj te šole gospod Miki
Karel (oče sedmih šoloobveznih
otrok!) pa je bil premeščen na
nemško šolo v Beljaku.

Takšni samovoljni ukrepi Okraj-
ne šolske oblasti mesta Beljak (Be-
zirksschulrat Villach-Stadt) ogroža-
jo redno pouk slovenščine in so po-
dobni „načrtno pripravljene likvi-
daciji“ slovenskega pouka, ki
nam staršem tako jemljejo
možnost prijave naših otrok k dvo-
jezičnemu pouku. Res ne moremo
verjeti, da se s tem strinja naš pri-
ljubljeni župan mesta, g. Mörtl!
Zaskrbljeni starši

Zveza kulturnih organizacij Slovenije v sodelovanju z raz-
nimi revijami in časopisi razpisuje

6. srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov

ki bo v soboto in nedeljo 4. in 5. februarja 1978 v Gradišču v Slovenskih goricah.

Na srečanju lahko sodelujejo pesniki in pisatelji začetniki, ki še niso izdali (razen v samozaložbi) nobenega svojega dela.

Posamezni kandidat lahko sodeluje z največ tremi prispevki v slovenskem jeziku, napisanimi s pisalnim strojem v treh izvodih. Posamezen prispevek v prozi ne sme biti daljši kot: za črtico tri strani, za esej deset strani, za novelo petnajst strani, da gledališki tekst šestdeset strani, za roman sto strani, v poeziji pa ne daljši kot dve strani (prispevki naj bodo pisani le po eni strani lista).

Kandidati morajo svoje prispevke poslati na Slovensko pro-
svetno zvezo, Celovec, Gasometergasse 10, najkasneje do 1.
decembra 1977 (za srečanje pesnikov in pisateljev).

Vse poslano prispevke bo poslala strokovna komisija, ki jo bo imenoval organizacijski odbor Zveze kulturnih organizacij Slovenije. O rezultatih razpisa bo organizacijski odbor neposredno obvestil le izbrane avtorje; le-ti pa bodo sodelovali na 6. srečanju pesnikov in pisateljev začetnikov v Gradišču, kjer bodo gostje organizatorjev. Za sodelovanje in uvrstitev med najboljše bodo prejeli spominsko plaketo ANTENA.

Organizacijski odbor

Breg pri Rožeku

Pred štirinajstimi dnevi smo spre-
mili k zadnjemu počitku na rožeško
pokopališče najstarejšo šaranko 91-
letno Marijo Lesjak pd. Postranja-
kovo mater z Brega pri Rožeku.
Kljub njenim visokim letom, je bila
še zelo živahna in nihče ni mislil,
da so ji ure že tako skopo štete.
Zlomila si je namreč nogo, v bol-
nišnici pa je nato nepričakovano
umrla.

Postranjakovo mater poznamo kot
ženo, ki se je prav do zadnjega pri-
zadevala, da bi kakorkoli pomagala
sinu in snabi pri obilnem delu, s ka-
katerim je obremenjena vsaka kme-
tija.

Postranjakova mati je bila doma
na Zihpoljah. Po prvi svetovni vojni

se je primožila k Jeseniku v Lipo
nad Vrbo. Po smrti njenega moža se
je ponovno poročila. Z Foltijem Le-
sjakom pd. Postranjakom na Bregu
sta sklenila zakonsko zvezo in srečno
z otroci gospodarila na kmetiji. Njen
mož Foltej je bil znan in spoštovan
kulturni in politični dejavniki v Ro-
žeku. Pred drugo svetovno vojno so
bili rožeški tamburaši zelo znani, vo-
dil jih je Folti Lesjak. Pa prišel je
tisti čas, ko so za poštene Slovence
in demokrate prišli težki časi. Tisti
črni dan v zgodovini koroških Slo-
vencev — 14. april 1942, Postranja-
kovi ne bodo nikoli pozabili. K njim
so prišli uniformirani možje in zaht-
evali, da mora gospodar z njimi.
Kaj se je takrat zgodilo ne bomo
opisovali — bilo je strašno. Postra-
njakovi so živeli v stalnem strahu, da
jih izselijo. Srečni so bili šele, ko je
bilo končno konec tega strašnega ča-
sa, vendar Lesjakovi te svobode in
sreče niso dolgo uživali, nekaj dni po
osvoboditvi je na tragičen način zgu-
bil Foltej življenje. Zapustil je ženo
in še nedorasle otroke v globoki ža-
losti. Kljub trdemu delu in brez mo-
ža, Postranjakova mati ni klonila.
Otroke je vzgojila v zveste pripad-
nike naše narodne skupnosti in v
poštenjake, ki so svoji materi dali
vse to, kar je le-ta žrtvovala zanje.
Postranjakovo mater bomo obranili
v častnem spominu, sinovom in bčerk-
kam pa izrekamo naše globoko so-
žalje.

Slovensko prosvetno društvo
„Jepa-Baško jezero“ vabi na
ogled barvnega filma

POTOVANJE PO JUŽNI
AMERIKI (I. del)

Predavanje bo v soboto 24.
septembra 1977 ob 20. uri pri
Pušniku v Ločah. Predava ka-
plan Marko Jernej.

Odbor

Ziljani protestirajo

Iz Ziljske doline smo prejeli pismeno resolucijo šmohorskega okra-
ja in sicer z okolice Pazrijskega jezera, sprejeto v nedeljo 18. sep-
tembra, ki jo v celoti objavljamo:

Ogorčeno smo vzeli na znaje, da se atentati s strelivom, ki so se
vršili na južnem Koroškem, podkivavajo Slovincem, njihovim aktivni-
stvom in vodstvu osrednjih organizacij slovenskega ljudstva na Ko-
roškem. Ugotovili smo, da se bombni napadi izvajajo ravno v času
tik pred napovedanimi akcijami našega ljudstva. Ker informacijski me-
diji z žaljivo spretnostjo skušajo sum teh terorističnih atentatov zvaliti
na nas koroške Slovence, prosimo domačini iz zgoraj imenovanega
kraja z vso življenjsko voljo in objektivnostjo, vodstvo slovenskih osred-
njih organizacij na Koroškem, da odločno protestira in postopa proti
takšnemu nesramnemu izkoriščanju javnega obveščanja naših dežel-
nih obveščevalnih sredstev. Pav tako so naši odgovorni voditelji na-
prošeni, da naj z isto odločnostjo protestirajo proti tem terorističnim
grozodejstvom; zakaj zavedamo se, da teroristične akcije škodujejo
samo nam koroškim Slovincem, sicer pa z vso silo krepijo in podpirajo
nam nasprotno sile in samo tem nam sovražnim silam služijo.

V tem spoznanju prosimo naše slovenske organizacije naj se ne
pustijo provocirati in naj ostanejo trdne in pogumne v svoji borbi za
naš narodni obstoj. Zato je, kakor vemo, dovolj lepih in legalnih sred-
stev na razpolago.

S prošnjo, da to resolucijo podprete in upoštevate, vas pozdravlja
odbor šmohorskega okraja z okolice Pazrijskega jezera.

Turizem stagnira

V mesecu juliju so na Koroškem našli 5.248.844 nočitev, kar je v
primerjavi z lanskim letom meseca julija padec za 409.000 nočitev ali za
7,2 odstotka.

Na obrtnem sektorju je bilo zabeleženih 2.399.000 nočitev, kar po-
meni padec za 103.000 ali za 4,1%. Na privatnem sektorju so zabeležili
1.610.000 nočitev, to je za 142.000 manj kot lansko leto, kar odgovarja
padcu za 8,1%; na kampirnih prostorih pa je bil padec nočitev še večji;
zabeleženih je bilo 934.000 nočitev, to je v primerjavi z lanskim letom
za 104.000 ali za 10 odstotkov manj. Odstotek nočitev na Koroškem od-
pade na razne mladinske domove, okrevališča, apartmaje itd. Dosedanja
poletna sezona kaže padec nočitev v primerjavi z lanskim letom v istem
času za 4,2 odstotka.

Zanimivo pri vsem tem je, da je število nočitev domačih gostov
naraslo, tujih pa občutno padlo. Tako je število nočitev domačih gostov
na obrtnem sektorju naraslo za 16,3%, na privatnem za 10,3 in na
kampirnih prostorih kar za 18,6% medtem ko je število nočitev inozem-
skih gostov in sicer na obrtnem sektorju padlo za 7,3%, na privatnem
za 10,6% in na kampirnih prostorih za 10,4%. Število domačih gostov
se je v mesecu juliju v primerjavi z lanskim letom zvišalo za 12,8%,
število nočitev inozemskih gostov pa se je zmanjšalo za 529.000 ali za
10,4%. Od tega števila odpade levji delež na Zvezno republiko Nemčijo
s 467.000 nočitvami. Ta veliki izostanek nemških turistov bazira predvsem
na gospodarski situaciji ZRN, ki je prizadeta z brezposelnostjo, tako da
si le težko morejo privoščiti dopust v inozemstvu. Isto pa velja seveda
tudi za nas v Avstriji, saj to zgovorno pričajo številke, saj mnogo domačih
turistov ni šlo v inozemstvo na počitnice, temveč je otsalo doma in za-
sedlo domače letoviške kraje, ki po privlačnosti prav nič ne zaostajajo
za tujimi. Kljub temu velikemu zaostanku nemških turistov pa je za
Nemce Avstrija še vedno država z največjim obiskom.

Pristanišče Reka in njegov pomen

Največje jugoslovansko prista-
nišče Reka-Rijeka v Socialistični re-
publiki Hrvaški s 10,5 milijona
ton prometa na leto, zaposluje
5000 ljudi. Skupno z luko v Sušaku
je Rijeka največja sredozemska
eksporna luka za les. Tudi bližnje
pristanišče Bakar s sodobnimi na-
pravami za razsuto blago, nudi
najugodnejše zveze iz srednje Ev-
rope k ostalim mednarodnim tr-
gom za razsuto blago.

Pristanišče Rijeka ima skupno
nad 6300 nabrežnih naprav, od ka-
terih jih ima več kot 4500 takšnih, ki
imajo šest in več metrov globine.
Pristanišče ima na razpolago 313
tisoč kvadratnih metrov pokritih
skladišč in 144.000 m² nepokritih
skladišč ter celo vrsto silosov s
skupno 32.000 tonami kapacitete.
Poleg tega razpolaga pristanišče s
posebnimi skladišči za 300.000 ton
in s predhodnim kontejnerskim ter-
minalom. Razkladanje in natovar-
janje ladij se vrši po najsoodob-
nejših metodah, saj je za Rijeko
znano, da se njena pristaniška

tehnologija lahko meri z drugimi
mednarodnimi lukami sveta. Na ob-
močju reške luke so tudi naprave
za popravila (plavajoča ladjenici-
ca), kjer lahko ladje, ki čakajo na
raztovarjanje oziroma nakladanje,
izrabijo to priložnost za popravila
ladij.

Uvozniki, izvozniki in drugi, ki
se poslužujejo reškega pristanišča
imajo tudi to prednost, da se lahko
poslužijo ugodnosti brezcarinske
cone.

Razvojne možnosti reške luke so
sledede: Za leto 1978 pričakujejo
20 do 27 milijonov ton prometa
(brez tekočega blaga) in do konca
tega tisočletja računajo, da bodo
dosegli 70 milijonov ton prometa.
Bodoči terminal jugoslovanskega
naftovoda v Omišlju naj bi imel 34
milijonov ton olja na leto.

Za vse tiste, ki jih zanima, da bi
si ogledali reške pristaniške na-
prave imajo to možnost v okviru
jesenskega izleta, ki ga prireja av-
strijsko-jugoslovansko društvo na
Jađaran, in sicer 26. oktobra letos.

Seminar za naše lutkarje v Piranu

Pismo bralca

Letošnjega seminarja za lutkarje v Piranu, ki ga vsako leto organizira Zveza kulturnih organizacij odnosno Združenje gledaliških skupin Slovenije, sta se letos udeležili dve lutkovni skupini koroških Slovencev. Lutkovna skupina SPD „Biserica“ iz Celovca je pod vodstvom lutkovnega režiserja in scenografa Saše Kumpa naštudiral v tem tednu lutkovno igrice Marjana Beline „Rokomavhi in Pavliha“, medtem ko sta obe skupini Koroške dijaške zveze naštudirali pod mentorstvom mariborskega lutkarja Tineta Varla dve igrici istega avtorja „Volk in kozlički“ ter „Užaljeni medvedek“.

Naši lutkarji so spoznali delo na lutkovnem področju tako teoretično kakor tudi praktično. Teoretično predavanja je v glavnem vodil avtor vseh igric in režiser Marjan Belina, ki nas je seznanil s teoretičnimi osnovami lutkovnega gledališča nasploh. Nadalje nas je seznanjal z režijskim pristopom do lutkovnih tekstov ter z dramaturško razčlenbo le-teh. V praktičnih vajah pa smo kot rečeno naštudirali omenjene igrice. Ob študiju smo se seveda podrobno seznanili z vso tehniko gibanja lutke in z zakonitostjo igranja in interpretacije teksta z lutko, ki se seveda od žive igre razlikuje. Sicer bistvene razlike ni, saj je osnova za igro z lutko slej ko prej človek igralec, vizualizacija kretanj in gibov ter mizanscenskih premikov pa opravljata namesto igralca (ki je v klasičnih lutkovnih igradah neviden, medtem ko novejša igrice igralca osebno ne skrivajo) lutka. Seveda smo v tem tednu naštudirali v glavnem le besedilo in osnovne mizanscenske premike, kar se bo pa v nadaljnjih vajah perfekcioniralo. Saj v tako kratkem času ni mogoče igrice naštudirati dokončno, ker večina seminaristov še ni imela lutke nikdar v roki. Treba je veliko naporov, da igralec obvlada kretanje z lutko, predvsem pa z nadglavno lutko, katero drži igralec vsehkozi čez svojo glavo, po domače nekako v poziciji „roke kvišku“, tako te kaj kmalu za-

čenejo ščegetati „mrvljinici“ po mišičevju rok, pa tudi križ te nič manj ne boli. Ob takih naporih, saj smo dnevno vadili osem ur in še več, pa tudi sončno vreme ob lepem starem jadranskem mestecu je bilo zapeljivo; torej nismo mogli mimo tega, da si ne bi od slane morske vode pustili zmasirati otrple mišice in si zgladili naše „skrivljene“ križe. Marsikateri pa je sploh prvič okusil slano vodo in videl „da ni videl“ kje je te slane „juhe“ konec. Pri našem delu nas je obiskal tudi predsednik občinske skupščine mesta Piran, ki nam je predstavil dvojezično občino Piran. Iz njegovih izjav in v pestri diskusiji smo se prepričali o vzorni ureditvi malega mesteca, predvsem pa kar se tiče dvojezičnosti na tem obalnem področju. Saj imajo na tem področju člani italijanske narodnostne skupnosti vse pravice, od svojega otroškega vrta, preko osnovnih šol in svoje gimnazije pa do celodnevne radijskega in televizijskega programa v svojem lastnem italijanskem materinem jeziku. Da ne bi bili enostransko obveščeni, smo obiskali tudi italijansko gimnazijo, kjer smo se v pogovoru z italijansko-govorečimi dijaki v diskusiji prepričali o edinstveni ureditvi manjšinskega vprašanja. Prepričali smo se, da predstavlja italijanska manjšina v Sloveniji dejansko most gospodarstva in kulture med sosednjima državama.

Predsednik občinske skupščine tov. I. Bažec je v diskusiji z našimi seminaristi pokazal, da so na obmorskem slovenskem področju ljudje, tako slovenske kakor tudi italijanske narodnostne skupnosti potanko obveščeni o koroškem problemu. Tov. Bažec se je seminaristom za povabilo prav iskreno zahvalil in jim zaželel mnogo uspeha pri širjenju slovenske kulturne umetnosti med našimi najmlajšimi, ki predstavljajo bodočnost našega slovenskega koroškega življa. V imenu lutkarjev pa se je tako tov. Bažec-u kot tudi vodstvu italijanske gimnazije zahvalil tajnik KKZ Nužej Tolmajer.

Na pobudo Zveze slovenske mladine občine Piran pa nas je povabila tudi Splošna plovba Piran, ki nam je razkazala orjaško ladjo „BOROVNICA“. Ta tovorna ladja, ki pa sprejme tudi dvanajst turističnih potnikov, prevažata tovar v glavnem z jugoslovanskih pristanišč v Južno Afriko in nazaj. Ladjo nam je razkazal sam kapetan ladje, kar je bilo za nas pomorščakelike povsem enkratno. Zadnji dan pa nas je obiskal član predsedstva za stike z zamejstvom pri ZKOS tov. Martin Zakonjšek, ki si je ogledal sadove enotedenskega truda naših seminaristov. Ta obračun je povsem uspel, saj so lutkarji dokazali, da so v tem kratkem času res dali vse od sebe in tako pokazali vidne uspehe. V zaključnem pogovoru med predstavniki ZKOS in seminaristi smo prišli do zaključka, da je treba delo na lutkovnem področju intenzivirati, sploh pa z daljnoročnim ciljem, da bodo lutkarji v bodočem kulturnem domu morali prevzeti in izpolnjevati lutkovno področje, ki je zahtevno poslanstvo ob vzgajanju naše mladine.

Vsem mentorjem in pa seveda organizatorju tega seminarja se tem potom še enkrat iskreno zahvaljujemo za njihovo strokovno pomoč in da so ta seminar sploh omogočili. Od naših mladih lutkarjev pa si želimo, da bi čimprej doštudirali omenjene lutkovne predstave in med mladino začeli opravljati zahtevno poslanstvo, saj za naše najmlajše vse premalo naredimo in je zadnji čas, da se jim intenzivneje posvetimo. Z veselimi lutkovnimi predstavami jih bomo v prvi vrsti razveselili najbolj in tako v njihovih mladih srcih vzbudili hvaležnost in jih na ta način budrili z njihovo slovensko materino besedo, za katero so vse prevečkrat prikrajšani.

Die Funktionäre der slowenischen Organisationen werden mit den Sprengstoffanschlägen in Verbindung gebracht, doch sie können genau sowenig dafür wie die Führer der Südtiroler für die dortigen Anschläge verantwortlich gemacht werden können.

Schuld an der gegenwärtigen Misere in Kärnten ist die kleinliche und unkluge Minderheitslösung. Man hat den Bogen überspannt und rechnete nicht mit so einem heftigen Widerstand der Slowenen.

Es wird immer vom Beschluß der drei staatstragenden Parteien gesprochen, besonders Landeshauptmann Wagner, dies ist eine Irreführung der Öffentlichkeit, denn es gab nur den Beschluß einer Partei, der FPÖ, deren Konzept die anderen Parteien übernommen haben. Beweis: Nach dem ominösen Beschluß hat die FP eine Sonderausgabe herausgebracht, die durch die Post an die Haushalte gratis zugestellt wurde (wie nach einer siegreichen Schlacht). Die FP rühmt sich darin, daß ihr Konzept von den beiden Parteien angenommen wurde. Es sollten in 12 Gemeinden zweisprachige Ortstafeln aufgestellt werden, die Funktionäre der FP haben sie um ein Drittel reduziert. „In acht Gemeinden wird es zweisprachige Ortstafeln geben,“ schrieb das Blatt kategorisch. Nach

ben könnte. Die Kärntner Landsmannschaft und Mucher kamen auch zum gleichen Ergebnis!

Diese wertlose fiktive Zahl einer Privatanzahl, durch keinerlei Recht begründet, wurde von der Regierung als Grundlage für die Durchführungsbestimmungen genommen.

Weil die Slowenen schon auf 10.000 reduziert wurden, hat die FP die Prozentklausel auf 25 erhöht, im Jahre 1970 waren es 25%. Diese Minderheitsregelung steht auf wackeligen Füßen, deshalb bemühen sich die Urheber die Slowenen zur Annahme zu gewinnen um der Lösung irgendwie einen legalen Anstrich zu geben. Der Landeshauptmann reicht die Hand zur Versöhnung, es fehlt jedoch die Grundlage dazu, denn sie müßten den „Dreiparteienbeschluß“ akzeptieren, das sei die Basis, sagte einmal Wagner. FP Silta war schon schärfer. Er erklärte, wenn die Slowenen diese Regelung nicht annehmen, so werden sie alles verlieren, wie sie es in den Zwanzigerjahren verloren haben. Also „Irriß Vogel oder stirb“, so leicht geht es wohl nicht mehr, die Zeiten haben sich etwas geändert. Um die Slowenen in Mißkredit zu bringen wird von kommunistischer Infiltration gesprochen (Wagner). Es ist beinahe so, wenn man sich der Slowenen annimmt, wird einem vorgeworfen, man hält es mit den Kommunisten. Es ist eine ausgesprochene Zweckpropaganda, denn eine politische oder weltanschauliche Gesinnung hat mit einer Minderheitsregelung nicht das geringste zu tun. Ob eine Lösung gut oder schlecht ist, sie trifft in gleicher Weise alle Angehörigen der Volksgruppe, unbeschadet ihrer Überzeugung. Besonders der Zentralverband kommt ins Schußfeld, vor nicht langer Zeit waren die Funktionäre Mitglieder der SPÖ, haben in ihrer Presse bei den Wahlen für die SPÖ agitiert, da waren sie noch keine Kommunisten, jetzt sind sie es plötzlich geworden, weil sie diese Regelung, die der Slowenischen Volksgruppe gegen ihren Willen aufgezwungen wurde, ablehnen.

Die Slowenenführer werden als Extremisten bezeichnet, weil sie diese Regelung als eine Revision des Staatsvertrages bezeichnen. Nun, Dr. Inzko, bestimmt kein Extremist und zur Zusammenarbeit immer bereit, ist derselben Meinung. In der Furche schrieb er — nicht nur einmal: „Der Dreiparteienvereinigung steht der Standpunkt der Slowenischen Volksgruppe gegenüber, der lautet: Durch das Volksgruppengesetz werden die im Artikel 7 des Staatsvertrages der Minderheit international und verfassungsmäßig garantierten Rechte stark eingeengt. Die auf Grund des Volksgruppengesetzes zu erlassenden Verordnungen hinsichtlich der Aufstellung zweisprachiger Ortstafeln und der Zulassung des Slowenischen als Amtssprache stellen in der jetzigen Fassung eine Revision des Staatsvertrages dar. Mit dieser Verordnung beweise Österreich eine restriktive nicht aber eine positive Minderheitenpolitik.“

Diese paar zerstreut aufgestellten zweisprachigen Ortstafeln kann man eher als Attrappen betrachten, die eine sinnigere Erfüllung des Staatsvertrages darstellen sollten.

Diese engherzige und kurzsichtige Minderheitsregelung ist eine Belastung für die Zukunft unseres Landes.

Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Št. Jakobu v Rožu vabi na

PEVSKI KONCERT

ki bo v nedeljo 2. oktobra 1977 ob 19.30 uri v farnem domu v Št. Jakobu v Rožu.

Nastopa moški zbor „Lira“ iz Kamnika pod vodstvom dirigenta Sama Vremšaka.

Prijatelji lepe pesmi prisrčno vabljeni!

der Regierungsverordnung sollte Slowenisch in 21 Gemeinden zusätzlich zur deutschen Amtssprache verwendet werden können, die FP hat es auf 14 Gemeinden herabgedrückt. Auch die Gemeinden St. Kanzian und Finkenstein sollten in diese Sprachregelung einbezogen werden. Nach langem Feilschen, wie auf einem Roßmarkt, hat sich die FP durchgesetzt, die beiden Gemeinden wurden aus der Regelung herausgenommen. Also, nur was die FP bewilligte, wurde angenommen. Man fragt sich, die Regierung hat doch ihre Verordnungen auch nicht aus der Luft gegriffen, sondern sich auf Unterlagen gestützt. Wenn sie jetzt in allen Punkten der FP nachgegeben hat, so handelt sie gegen ihr besseres Wissen. Da das Volkszählungsergebnis vom 14. Nov. unbrauchbar war, es gab in Wien mehr Slowenen als in Kärnten, haben die Partelfunktionäre die Zahl der Slowenen mit 10.000 festgelegt. 1970 waren es noch 20.972. Wie wenn es bei einer „realistischen“ Zählung so eine runde Zahl ge-

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO „EDINOST“ V ŠKOFIČAH

vabi na proslavo

70. obletnice obstoja

v soboto, dne 8. oktobra 1977 ob 19.30 uri pri Schützu v Škofičah.

Sodelujejo:

pevska zbora jubilejnega društva
pevske zbori in skupine sosednjih prosvetnih društev

Po prireditvi bo vesela družabnost. Za ples bo igral priljubljeni ansambel iz Slovenije.

Ljubitelji lepega petja in glasbe prisrčno vabljeni!

Odbor

I V A N C A N K A R

8

Črtice in novele

1907—1909

PRAVICA ZA PRAVICO

Takrat se je nisem dotaknil z roko in komaj da sem ji pogledal v oči.

„Rad te imam in nikogar na svetu!“

„Se to mi reci, če me imaš tako rad kakor svojo sestro!“

„Kakor svojo sestro!“

Tako mirno in globoko so sijale name njene oči, kakor da so me izpovedovale.

„Zatorej me ne boš žalil, kakor bi ne žalil svoje sestre!“

Kaj je bilo? Greh je bil, ki je spal od nekaj v meni ter čakal vstajenja... Kar je pač bilo: v tistem trenutku, ob njenih besedah, sem umaknil pogled in izpreletelo me je kakor strah...

Ze nama je svetila večerna zarja. Tiha in daljna se je razlila nad gorami, lepa kakor sanje; tja sva strmela in čudesna sladkost je polnila srce; nič več ni bilo v njem strahu, ne dvoma, sama ljubezen je še bila in samo trdno zaupanje. Visoko in mirno plameneča luč je odsevala milo na njenih licih, iz njenih oči je sijala kakor iz jezera, na njenih ustnicah se je smehljala.

Pokazala je z roko v dolino.

„Tam doli bova gospodarila nekoč!“

„Ali je tudi vrt zraven?“

„O, prostran vrt! Glej, vse od hleva pa doli v dolino — sam vrt; takega nisi še videl; to ni gosposki vrt, ki leži tako pusto na ravnem, glej, ta se vzpenja po rebri, po razglajeni, in če tečeš nizdol med jablanami, se moraš loviti za veje, da se ne prekobališ!“

„Kje so vaše njive?“

„Tam so, tam čisto spodaj, vse do potoka, do tistih vrh!“

Glej — še zdaj so v soncu, kakor da bi vedele, da govoriš o njih! Zdi se mi — dokler bova gledala nanje, ne bodo ugasnile.“

Še zdaj vidim njeno rjavo, zagorelo roko, ki je kazala v dolino, in njen obraz in večerno zarjo na njem.

Bog vedi, morda sem v spominu obžaril tisto uro s svetlejšo lučjo, nego nama je sijala takrat. Ali to bi bilo edinole znamenje, da sem se šele pozneje zavedel vseh sladkosti, ki sem jih nezavedno užival. Toliko je resnično: če je na svetu tista sreča, o kateri sanjajo poetje, sreča brez misli, brez tehtanja in bistrjenja, ko človek ne čuti več tal pod nogami in se zlije vse v en sam trenutek: preteklost, sedanjost in prihodnost — če je taka sreča na svetu, sem bil takrat srečen...

Gledal sem za njo, ko je hitela v dolino; za vrtom se je okrenila in me je pozdravljala z roko. Jaz pa sem šel po svoji poti in sem vriskal in prepeval.

III

Pesem je bila, več ne; kratka, milozvočna lirična pesem. Z veseljem in sladkostjo jo poslušala človek, poslušala, zahvali se v srcu in pozabi; le včasih se še oglasi spomin — tiho, prazniško zvonjenje iz daljave. Zapel sem to pesem mlademu pesniku in takoj je napisal genljivo romanco; hudo se je zmotil — drugačne verze dela življenje! In kakšne rime kuje! Ne briga se nič za pravila — samo si deli svobode, igra se z ljudmi, kakor se še noben poet ni igral z besedami.

Nekoč, nedelja je bila in že blizu pod jesen, sem se vračal o mraku domov. Zelo dobre volje sem bil — sam ne vem zakaj — ampak spominjam se natanko, da sem žvižgal po stopnicah. V prijetni družbi sem bil, močno vino smo pili in razgovarjali smo se o ženskah in o umetnosti. Nekdo je trdil z vso resnobo, da je v teh dveh besedah — namreč ženska in umetnost — obsežena vsa nevarnost za slovensko mladino in torej tudi za prihodnost slovenskega naroda. Kar se tiče umetnosti (tako je klobasal), nam je že od nekaj

pobrala najboljše moči, pobrala jih ter jih uničila; kdor se med nami ukvarja z umetnostjo, igra klavno vlogo človeka, ki je šel na severni tečaj z ledom tržit: na svojem zafrečkanem bogastvu bo zmrznil in nikogar ne bo, ki bi mu bilje prepeval... In o ženskah (tako je še nadalje klobasal) je bolje, da molčimo. Poznam jih dolgo vrsto, ki so v predpisanik zavili svojo prihodnost; razumljivo je, da niso bili najslabši ljudje; ampak krivična usoda jih je bila obdarila s čisto dušo in mehkim srcem... Tako se je pletla govorica, meni pa je ves tisti večer prepevalo v srcu in naposled sem vstal, zato da bi bil sam. Kajti dan poprej sem doživel nekaj tako prečudno lepega... ampak o tem bom kasneje govoril!

Ko stopim v izbo, je na mizi luč, a za mizo sedi Minca v nedeljski obleki. Plane — nato stopi tiha in prestrašena, kakor da sem jo udaril. V prvem hipu je nisem spoznal, zato je bil pač tuj in neprijazen moj pogled; in tudi moj pozdrav je bil tuj in neprijazen.

„Odkod ti?“

Takrat je temno in vroče zardela in oči so se ji zasolile. Pogledala me je smehljaje in je stopila korak proti durim. Prijel sem jo za roko.

„Ali kam zdaj? Kam? Sedi, Minca, nič ne zameri... ampak čemu nisi pisala? Tako sem bil presenečen, da sem te komaj pozdravil... Sedi!“

Sedla je na zofu. Vznemirjen, skoraj prestrašen sem bil tako hudo, da sem sam čutil, kako so se mi kolena tresla.

„Nič veselo me nisi pozdravil, še pogledal me nisi veselo! Ali veš, kaj sem mislila? Da boš planil in da me boš objel okoli vratu, z obema rokama, kakor si takrat storil... Pa še zdaj stojš tam, kakor da me ne poznaš!“

Zares sem stal pred njo, kakor da je ne poznam, in zares sem se ves tresel od čudne vznemirjenosti... zdaj vem, čemu sem se tresel.

Zakaj takrat ni bilo poletje, tam ni bilo jasnega neba, ne dišečega polja, ne bele vasi ob rebri, ne okna, z nageljni zastržeta. Rdeči mak se veselo smeje sredi polja, v soncu; kaj bi rdeči mak v vazi, na polici, v mraku?... Zdaj ni imela tiste rdeče rute, ki me je nekoč pozdravila iznad zore-

Ob pravilni prehrani varnejša vožnja

Na daljša potovanja krenite povsem spočiti in prespani, nikdar s praznim želodcem. Na poti jejte lahko prebavljivo hrano, bogato z vitamini. Ne jejte pretirano, izogibajte se mastnih jedi. Le tako boste ostali res sveži in boste reagirali tako, kakor je potrebno za voznika.

Med vožnjo koncentracija večkrat opeša, vendar tega voznik sploh ne občuti. Vsaki dve uri si zato privoščite desetminutni počitek. Ta čas pa ne presedite v avtomobilu, temveč se sprehodite in nekaj zaužijte.

Kosilo in večerja naj bosta po možnosti ob običajni uri. Prazen želodec dela človeka nervoznega in nepazljivega.

Za vsak obrok si vzemite časa in ne nadaljujte z vožnjo takoj po jedi. Pametneje je, da se prej malo sprehodite.

Od pijač so najbolj priporočljivi sadni sokovi, mleko, jogurt in mineralne vode. Toda ne spijte prevelikih količin naenkrat, temveč pijte raje po malem in večkrat. Tudi črna kava in čaj sta priporočljiva, toda le v zmernih količinah. V nobenem primeru pa ne pijte na poti alkoholnih pijač, tudi kocarca piva ne.

Ne uživajte tablet za poživljanje in kadite zmerno.

Dobra babica in dedek delata pri vzgoji čudeže

Otrok bi moral do okoli sedmega leta starosti, ko nastajajo temelji njegove kasnejše osebnosti, rasti v urejeni družini. Še lepše je, če ima ob sebi babico ali dedka. Otroku namreč vsakemu družinskemu članu pripíše določeno čustveno funkcijo v odnosu do njega. Do tega pride zelo zgodaj, navadno prej, kot si mislimo in preden pridemo sami do tega spoznanja. Otroku bo toliko bolj vesel in veder, kolikor več ljubezni bo prejel od družine. Seveda je treba to urediti tako, da ne bo zaradi tega postal majhen tiran, ki bo mučil družino. Srečen otrok bo torej tisti, ki bo prejel pozornost in ljubezen v različnih oblikah, kajti tako bodo skladno zadovoljene vse njegove spontane potrebe po toplini.

Sorazmerno lahko je opaziti, kako otrok že v zgodnjem otroštvu dodeljuje na čustvenem področju očetu in materi različni vloge. Isto velja tudi za dedka in babico, važni osebi v otrokovem čustvenem in domišljijem svetu. Otroka je torej treba pametno približati, ga spodbujati pri njegovem že spontanem nagnjenju in vzgajati tako, da bo ljubil starše svojih staršev.

V prvih letih življenja se otroško „mišlje-

Rdeča pesa je zdravilna rastlina

Pesa je bogata z zdravilnimi snovmi in učinkovinami. Zelo upoštevanja vredna je obilica kalija, kalcija, fosforja, žvepla, joda, železa, bakra, nadalje sledi zelo učinkovitih, a redkih in važnih kovin rubidija in cezija: skratka, tu so še drugi elementi, ki jih naše telo potrebuje. Ne manjka antociana, ki so ga pred kratkim odkrili in ustavlja raka. Poleg ogljikovih hidratov, rastlinske beljakovine in maščobe so še vitamini B1, B2, C in P. Kakor je znano, povzroča pomanjkanje vitamina P neke bolezni krvi in je za zatiranje skorbuta prav tako važen kakor vitamin C. Vitamin B2 spel, posebno v pesinem soku, je flavon in mu pripisujejo odlično moč pri nastajanju krvi.

ZDRAVILNOST

Govoriti o rdeči pesi kot o zdravilni rastlini je bilo težko, ko je vsak kmet in povrtinar prinašal na trg cele tovore in ki jo je najti v vsakem vrtničku med zelenjavo. Slovili madžarski zdravnik in raziskovalec dr. Ferenczi je namreč odkril, da je v soku rdeče pese antocian, zdravilna snov, ki preprečuje razvoj tumorja. Nadalje je ugotovil, da je v rdečem barvilu veliko železa, ki obnavlja in aktivira rdeče krvničke, hemoglobin (krvno barvilo) prinaša v rakaste celice kisik in s tem normalizira dihanje celic, to pa zadržuje divjo rast, napadeno tkivo dobi spet normalno strukturo. Nadalje so odkrili, da je ta lastnost soka rdeče pese neposredno zdravilo zoper kravno bolezen, ki se je vsi boje, levkemijo! Nadaljnji korak je napravil dr. S. Schmidt, ki je ugotovil, da je sok rdeče pese dragoceno zdravilo zoper rentgenske žarke in posledice radioaktivnega sevanja. Tako imamo biološko

nje" omejuje v glavnem na podobe in zgodbe, za kar je do sedmega leta najbolj dovzeten. Vse razlage dogmatskega ali moralističnega značaja, vsako vsiljevanje prefabriciranih zapovedi in resnic so pri majhnem otroku brez željenega učinka.

Babica ima pogosto več potrpljenja kot mati, lahko si dovoli tudi več popustljivosti. Postane lahko zakladnica pravljic, zaupnica, neke vrste zatočišče pri otrokovih težavah. Babica je manj neposredno zaposlena z vzgojo otroka in ima v tem pogledu tudi manjšo odgovornost. Ker pa lahko zajema tudi tista področja otroške vzgoje, ki so staršem odmaknjena, pomeni dragoceno pomoč pri celotni formaciji otroka. Iz tega vzroka moderna pedagogija dedka in babico ceni in ju šteje za pomembna oblikovalca otroške duševnosti. Zato: srečne družine, ki ju imajo, zlasti, če sta oba starša zaposlena.

učinkovito zdravilo, ki nas obvaruje pred poškodbami radioaktivnega sevanja, in to še povrh v tako „primitivni“ rastlini, ki je je povsod dovolj.

Če omenimo nadalje, da se malarični popočniki, ki prihajajo iz tropskih krajev, pozdravijo s sokom rdeče pese, če lahko ta „čudežni sok“ najtopleje priporočamo pri vseh akutnih vročinskih boleznih, tako pri začetni gripi, če moramo soku rdeče pese pripisati tudi to, da uravnava krvni pritisk, zlasti pri bolnikih, ki imajo prenezek krvni pritisk, če nazadnje aminske kisline, ki jih tudi vsebuje sok rdeče pese, ugodno vplivajo na delovanje živcev in možganov, potem lahko sklenemo izvajanja z nujnim svarilom našim gospodinjam, naj posvečajo surovi rdeči pesi mnogo več pozornosti!

UPORABA

Drobno nastrgano surovo rdečo peso stisnemo z ročno stiskalnico in popijemo po potrebi po požirkih $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{2}$ litra soka na dan. Po potrebi popijemo v začetku na dan po $\frac{1}{2}$ litra presnega soka, in ko opazimo očiten uspeh zdravljenja, zmanjšamo dnevno količino na $\frac{1}{4}$ litra. Vendar je treba sok tudi po zdravljenju jemati še približno 1 do 2 meseca, pač pa glede na stopnjo bolezni.

Prednost zdravljenja s sokom rdeče pese je predvsem v tem, da rdeča pesa ni samo poceni, ampak jo je tudi lahko dobiti. Poleg tega zdravljenje nima škodljivih posledic: pri želodčni kislini ne pride do nobenih sprememb. Iz 1 kg sveže rdeče pese dobimo 7 dl, največ 7,5 dl presnega soka. Iz spravljene rdeče pese ga dobimo manj.

Sok rdeče pese ima izjemen preprečevalni učinek. V času, ko razsajajo nalezljive bolezni, gripa ali griža, je dobro redno piti po požirkih presni sok rdeče pese.

UPORABA V Ljudskem ZDRAVILSTVU

V ljudskem zdravilstvu velja presni sok, enako tudi presno nastrgana korenina, za zdravilo, ki žene na vodo, topi sečno kislino, obnavlja in čisti kri.

Rdečo peso hvalijo pri pomanjkljivem delovanju jeter, pripisujejo pa ji tudi, da pospešuje delovanje tankega črevesa, želodca in žolča.

Ne nazadnje priporočamo svež sok rdeče pese osebam, ki imajo občutljiva pljuča, ki so nagnjeni h katarjem ali kronični hripavosti.

Slabotnim otrokom in slabokrvnim mladim ljudem je treba dati pogosto piti presni sok, oslajen z medom.

V ljudskem zdravilstvu velja svež presni sok za zdravilo, ki celi rane.

Poskusite!

ZDROBOVE REZINE

Potrebujemo 5 jajc, 5 žlice sladkorja, 3 žlice pšeničnega zdroba, 3 žlice bele moke, $\frac{1}{4}$ zavitka pecilnega praška, 2 žlici zmelatih orehov, 2 žlici čokolade v prahu.

Preliv: 1 dcl vode, 2 žlici sladkorja, žlicoruma, vanilij sladkor, limonin sok.

Penasto umešamo rumenjake in sladkor ter rahlo primešamo trd snog beljakov in moko, zmešano s pecilnim praškom in zdrobom. Polovico testa damo za prst visoko v pomačen in pomokan pekač ter ga prelujemo z drugo polovico testa, kateremu primešamo zmlate orehe, čokolado in dve žlici mleka. Pecivo spečemo pri srednji vročini, še vroče prelujemo s kuhanim obilvom. Ko se pecivo prepoji, ga zremo na rezine — serviramo jih lahko s stepeno smetano.

Kako pridelamo dober sadjevec

Dober sadjevec pridelamo iz zdravih, zrelih jabolok in hrušk. Najboljše sorte za sadjevec so tiste, ki so bolj trpke in imajo več sladkorja ter kisline. Zlasti so primerne sorte vinsko kiselkastega okusa, kot so renete, torej zimska jabolka. Jabolkom lahko dodamo hruške, najprimernejše so tepke. Tudi divjo jablano, lesniko lahko mešamo z drugim sadjem, zlasti če imamo bolj prazne in sladke vrste jabolok. Zelena sadja ima malo sladkorja ter daje prazen sadjevec z malo alkohola. Prezrelo in nagnito sadje daje priokus po gnilobi, takšen sadjevec se tudi nerad čisti in se hitro kvari, rjavi ali črni.

Nekateri dodajajo zmlati drozgi pri prešnji do 10 % vode. Vendar to ni priporočljivo, ker z vodo jabolčnik redčimo in ima tako manj alkohola in ekstrakta. Tak jabolčnik je praznega okusa in manj stanovitven. Vodo naj bi dodali (največ do 10 %) le pri sortah jabolok z malo soka, ki dajo gost mošt. Takšni drozgi oziroma tropinam dodamo po prvem prešnju malo vode, dobro premešamo (po potrebi pretolčemo ali znova zmeljemo), da voda izluži še preostali sladkor, ter nato drozgo drugič prešamo. Sadjevcu, kateremu smo dodali vodo, je priporočljivo dodati približno kilogram sladkorja na 100 kg jabolok.

Nujno mora biti vsa posoda (mlini, preše, kadi, sodi) dobro očiščena.

Ko je vrenje končano in se je jabolčnik malo očistil, ga na zimo pretočimo. Včasih se jabolčnik nerad čisti, zlasti če je iz netrpkega sadja. Pektsinske snovi, ki jih je v sadju veliko, preprečuje sesedanje beljakovin, ki motijo jabolčnik. Čiščenje pospešimo z dodatkom pektolitičnih encimov z večjimi odmerki želatine.

čega polja; pa da jo je imela, bi se mi zdela najbrž neokusna in siromašna, kakor se mi je zdela smešna ta prazniška svilen bluz, skrpana od nerodne vaške šivilje... Bog vedi, vse kakor jaz je morda čutila tudi ona sama; zmerom bolj plaš je bil njen obraz, ozirala se je po izbi z nemirnimi, solznimi očmi.

„Kako gledaš, Minca? Kakor da te je strah!“

„Res, strah me je! Tudi tvoja izba me ni prijazno pozdravila — strmi name, kakor da me sovražijo! Nisem ti prišla na veselje, nič več me nimaš rad... Roko mi daj, pa zbogom!“

Ponudila mi je roko, glas pa ji je trepetal, težko in počasni je govorila. Tik pred menoj je stala, čutil sem na licih njeno vročo sapo, videl sem, kako so se narahlo, kakor na jok zakrivile njene temnordeče ustnice — in takrat se je zgodilo. Objel sem jo z obema rokama okoli vratu, poljubljal sem jo na ustnice, na lica, na oči, na vrat — ah, bodi vse, kakor je bilo in kakor je: tudi nocoj, ob tej uri bi je ne poljubljal nič manj goreče...

Pa vendar sem v vsej tisti omotici natanko vedel, da sem telebnil na tla, enkrat za vselej, radovoljno, celo z globoko slastjo; ali, kakor je rekel v krčmi tisti modrijan, — da sem v predpasnik zavil svojo prihodnost. In kakor ve pijanec: še tale kozarec da izpraznim, le tehle sto kapelj da še popijem, pa bom v sramoto Bogu in ljudem, zgrudil se bom pred vsemi, da se nikoli več ne bom vzdignil, omazal se bom, da se nikoli več ne bom opral! — In vendar nastavi in vendar izpije!... Pa kaj? Vino je bilo sladko! Tako sem tudi jaz nastavil in sem izpraznil. In mi ni žal; če prav natihem in brez hinavščine izprašam svoje srce — ni mi žal!

Pripovedovala mi je, da je že mesec dni v mestu in da me je dolgo iskala, preden so ji povedali zame in za moj dom. Nadalje, da služi za dekle pri rodbini, ki ima kopicno otrok, in da so otroci prijetni, gospa pa da je hudo nevshečna. In da se ji toži po domu in po nageljih in da se ji bo doma spet tožilo po mestu, kjer je vse tako prečudno brhko in veselo. Ko je govorila, so se ji oči bleščale in lica so ji rdela.

In ko je pogledala name ter se nato ozrla po izbi, se je zasmejala.

„Glej, zdaj, ko se imava spet rada, me je tudi tvoja izba prijazno pozdravila; nič več ne gleda name s tistimi hudimi očmi! O, kako sem se te prestrašila, ki so prišel in mi še roke nisi dal! Pozabil je! — me je streslo; in da me ni bilo sram, bi bila zajokala naglas. Pa zdaj je vse, vse vse dobro! Pusto mi bo, ko pojdem od tebe; ampak v nedeljo pridem spet, vsako nedeljo pridem!“

Dolgo sva se poslavljala tisti večer. Nekaj težkega, črnega je ležalo v mojem srcu — kakor strah pred samotno. V tistem trenutku ne bi bil upihnil luči — tudi teme sem se bal. Nenadoma sem bil ves malodušen in tudi ona ni več govorila; ugledal sem solze v njenih očeh in si je nisem upal vprašati, odkod bridkost. Tako se iz noči, iz daljave oglasi prihodnost in srce vtrepče v grozi...

Ko sva stopila na cesto, je bila pozna noč; droben dež nama je škropil v obraz, gazila sva blato in sva se držala za roko; obadva sva molčala.

Spremil sem jo do njenega doma; stala sva v veži, ki je bila tako temna, da si nisva videla v oči; pritisnila sva lice k licu — na njenem sem začutil gorke solze.

„V nedeljo!“ — „V nedeljo!“

Obadva sva govorila tako tiho, kakor da leži mrtvec. Bog ji dodeli tolažbe, če je prečula tako noč, kakor sem jo jaz prečul!

IV

Težka omotica je bilo tisto življenje. Nikamor nisem več zahajal od jutra do noči, od noči do jutra. Vzdignil sem se toliko, da sem si natočil vina in zapalil cigareto. Tudi mislil nisem ničesar — kaj in kam bi mislil? Edino, kar sem jasno občutil, je bil strah; čisto navaden otroški strah, ki ne izvira od nikoder in ne ve nikamor.

Po ves dan sem imel okno zadelano in zagrnjeno. Prej sem bil vesel tistega razgleda na vrtove, na cerkvene stolpe, na rdeče strehe. Posebno, kadar je sijalo sonce in se je tiho zibalo v vetru zeleno drevje na vrtovih, sem preslonel po

dolge ure ob oknu, v srcu miren in zadovoljen, brez misli, brez sanj. Zdaj me je bilo strah celo tistega razgleda; predaljen je bil in prerazsežen — kakor sončna pesem o svobodi.

Čakal sem — to je bilo vse moje opravilo. Čakal nestrpaneje, z večjo muko in večjim hrepenenjem v srcu, nego sem čakal, ko sem ljubil prvo žensko. Takrat sem še vijolice trgjal in zvezde prešteval in v vzdihih je bilo več mehke sladkosti nego resničnega trpljenja. Kje so vijolice, kje zvezde — še vzdihov ni! Neizmerno počasi, mrko in težko, kakor črna voda so se plazili pusti dnevi. Zjutraj sem dolgo ležal v polspanju, zato da bi laže pričakal poldneva; a kadar sem mislil na ure in sem jih štel, so stale, gledale so name s topim očesom in se niso genile. Ure ne marajo, da jih človek gleda, kadar se plazijo mimo s tihim korakom; okrenejo se in stoje; odvrni pogled od njih, pa pohite, kakor oblaki pred vetrom... Najteže in najtrudnejše pa so bile večerne ure; mnogokdaj sem prižgal svetilko, zakaj tudi čas je budnejši v svetlobi, in sem poskušal siloma vzdramiti dušo, zaokreniti misli na veselejše pot; ali kakor da bi kamenu ukazoval, da naj se vzdigne, da naj leti! Brati sem poskušal, pa še preden sem knjigo odprl, se mi je zagnusila — gnusilo se mi je vse, kar je pričalo o življenju, o veselju, o svobodi... Kadar sem pogledal na uro, sem se prestrašil; navijal sem jo pač vsakih pet minut, ker sem bil uverjen, da zaostaja; da bi se natanko prepričal, sem hodil po izbi z enakomernimi koraki in sem jih štel; ko sem naštel do tristo, sem sodil, da je minilo pet minut; pogledal sem — in glej, minilo jih je sedem; ko jih nisem gledal, so kazalci hiteli, meni na kljub in srd!... To življenje, ali kar je pač bilo, se je vleklo od ponedeljka do sobote. Šele ob sobotah pod večer sem se dramil iz omotice; čutil sem razločno, kako se je kri hitreje pretakala, kako mi je bilo topleje v obraz. Tako je otroku na večer pred praznikom. Dolgo v noč je gorela svetilka v moji izbi, do polnoči in dalj sem romal od stene do stene; in ko sem truden legel, sem spal v omotici daleč v dan...

(Dalje v prihodnji številki)

V nasprotju z uradno avstrijsko politiko do slovenskega vprašanja na Koroškem, je zlasti med mlado generacijo avstrijskih znanstvenikov vidna vrsta delavcev, ki aktivno posegajo v razpravo o preteklem in sedanjem položaju slovenske koroške skupnosti.

Med njimi še zlasti izstopa Hanns Haas, asistent salzburške univerze. Med njegovimi razpravami smo odbrali pet, ki so nastale po letu 1972 in ki jih je še posebej pogojil takratni nastop koroškega nemškega nacionalizma proti dvojezičnim krajevnim napisom. Vsebinski razpon razprav zajema čas od pričetka nasilne germanizacije na Koroškem v preteklem stoletju pa do današnjega dne.

Že v prvi razpravi Haas opozarja na vrsto nemškonacionalnih mitov, nanašajočih se na koroško plebiscitno dogajanje. Ob tem velja omeniti, da njegova podoba potrjuje ugotovitve slovenske znanosti, poudariti pa velja še to, da Haas v razpravah uporablja tudi slovensko literaturo, dejstvo, ki je v Avstriji dokaj osamljeno.

V nasprotju s koroško nacionalistično tradicijo, ki ob desetem oktobru, dnevu plebiscita, vsako leto znova praznuje zmagoviti plebiscitni boj s Slovenci in Jugoslavi, Haas ruši tudi ta mit ter opozarja na vojaški debakel nemških Korošcev leta 1919. V nasprotju s koroško tradicijo ob tem kaže na odločilen (in za nas usoden) poseg Američana Shermana Milesa v takratno koroško dogajanje ter vplivnost tega posega na prihodnjo usodo južnokoroškega prostora.

Med dejavniki, ki so vplivali na izid plebiscita Haas še posebej podčrtuje dejstvo, da pri plebiscitu ni bilo odločilno nacionalno, ampak socialno načelo; saj so bili prizadeti postavljeni pred izbor izreči se za republiko ali monarhijo, se pravi za „argument, ki so se ga posluževali (avstrijski) socialisti in ki je bil za mnoge Slovence odločilen“. Med presojo plebiscitnih rezultatov Haas še posebej opozarja, da sta okraja Rožek in Pliberk glasovala večinsko za Jugoslavijo, enako pa tudi prostor južno od Drave. Ob „ideologiji obrambnih bojev“, ki jo še zlasti gojijo nemški nacionalisti, Haas podčrtuje, da je bila ta ideologija vedno v znamenju konkretne protislovenske politike in je, kadar so bile možnosti, segala tudi preko koroških meja (tako so na primer koroški nacisti leta 1940 postavili zahtevo po Mežiški dolini ter jenskiškem trikotu), postavljala pa je tudi vprašljivost obstoja slovenske manjšine. Poudarja tudi, da stojijo za zdajšnjim koroškim „prastrahom“ politični cilji ter podčrtuje, da se prastrah „rezultira iz slabe vesti, ki spremljajo germanizacijska prizadevanja (koroškega nacionalizma)“.

Prav Haasu gre zasluga, da je pri obdelavi plebiscitnega obdobja pritegnil vrsto virov, ki potrjujejo siceršnje ugotovitve slovenskega zgodovinopisja. Ko govori o družbenem vrenju v tem času opozarja, da reakcionarne sile v tem obdobju niso nastopale samo proti Slovencem, ampak tudi proti „duhu družbenih reform v lastni deželi“. V ta okvir Haas vključuje „koroške obrambne boje“ ter jim kot trajen „uspeh“ pripisuje dejstvo, da je z njimi reakcionarnim silam uspelo odvrgniti socialnorevolucionarne sile od njihovega cilja, ter jih z „apelom na nacionalizem in vojaštvo znova postaviti v službe starega reda“.

Še posebej pa Haas razpravlja o takratni in prihodnji vlogi avstrijsko-nemške socialne demokracije na Koroškem, ter prihaja do vrste ugotovitev, ki v marsičem pojasnjujejo zdajšnje nemško-nacionalno nastopanje koroške podružnice Socialistične stranke Avstrije. Opozarja, da je po prvi svetovni vojni socialdemokratska politika o

narodnostnem vprašanju odgovadala, za koroško filialo te stranke pa dodaja, da ta ni le odobrila boja (za nemško Koroško), ampak se tudi intenzivno udeležila takratne nemškonacionalne propagande. Prav to pa je tisto dejstvo, ki je omogočilo avstrijsko plebiscitno zmago, nasprotno pa na slovenski strani nemška stranka ni imela resnejše konkurence (mišljena je Jugoslovanska socialno demokratska stranka). Haas ugotavlja, da je pri tem koroška socialna demokracija „objektivno izkoristila majhno razvojno stopnjo narodne zavesti slovenskega delavstva“. Potem, ko to ugotovitev nadrobneje opredeli, posebej podčrta, da „plebiscitna zmaga ni (bila) uspeh nacionalističnega (nemškega) meščanstva, ampak nemško usmerjene levice“. In ko analizira odnos socialne demokracije do koroškega slovenstva v desetletju pred prvo svetovno vojno, ugotavlja, da je ta stranka v tem času prispevala k „zacementiranju nizke... narodne zavesti koroških Slovencev“ (bolje rečeno

narodnostnih skupnosti leta 1926!) ter s tem kaže tudi na praznost lanskoletnega zakona!

Ko analizira predlog zakona o kulturni avtonomiji, Haas poudarja, da je bila v tem času za socialne demokrate asimilacija slovenske skupnosti perspektiva prihodnosti. Razredni značaj narodnega zatiranja je stranka sicer priznavala, vendar le do tiste mere, do katere je bilo meščansko nasilje usmerjeno ob Slovencih tudi proti socialni demokraciji. Nikakor pa ni stranka priznavala, da je bilo nemško govoreče delavstvo, skupaj s svojimi organizacijami, vseskozi na strani vladajočih. Priznanje strukturnih vzrokov za narodnostno zatiranje bi tako istočasno pomenilo uvedbo narodne enakopravnosti Slovencev ter podpiranje njihove narodne identifikacije. Zanimiva je tudi pripomba, da je bila „nemška“ usmerjenost socialne demokracije po nastopu nacizma brez pomena, saj nacisti po prevzemu oblasti niso delali nobene razlike med „rdečimi“ (se pravi socialnimi demokrati)

in polnjuje vrzel na področju socialoških in zgodovinskih del. Ko pretrsa zadevno literaturo, Haas obsežneje spregovori tudi o Kardeljevem Razvoju slovenskega narodnega vprašanja ter opozarja na Kardeljev prispevek k interpretaciji vprašanja formiranja narodnosti. Na podlagi slovenske literature opozarja na kontinuiteto protislovenske politike na Koroškem tako v preteklosti kot v današnjem času. Ponovno omenja apetite koroških nacistov do dela slovenskega jugoslovanskega prostora ter njihovo uresničenje leta 1941. Tu Haas piše, da to ni „le žalostno poglavje koroške, ampak (tudi) avstrijske zgodovine“, dejstvo, „da so se sedaj koroški nacisti posebej odlikovali pri ponemčevanju Gorenjske“. Posledice te politike — nadaljuje — (upoštevajoč pri tem celoto „nemške jugoslovanske politike“) pa bi ne smeli nositi le po koncu vojne pregnani folksdojčerji, ampak tudi avstrijska država...“ Ko Haas govori o kontinuiteti protislovenske politike na Koroškem, se

ciji slovenskega življa. Izdelan je bil celo načrt za ustanovitev posebne „kreditne ustanove namenjene plebiscitnemu ozemlju“, naloga te ustanove pa bi bila nuditi „nemškemu in domovini zvestemu prebivalstvu“ (tako imenovanim „vindišarjem“) velikodušno denarno pomoč, pri kateri bi bila soudeležena tudi država!

Na več mestih Haas spregovori tudi o medvojni raznarodovalni organizaciji, imenovani „Kärntner Heimatbund (predhodnik današnjega Kärntner Heimatdiensta). O njej piše, da je v poplebiscitnem času „napredovala v posvetovalni organ“ ter „neuradni zunanji urad deželne vlade in političnih strank“. Kot taka je bila koordinator protislovenske politike v deželi. Haas ugotavlja, da je Kärntner Heimatbund v času „ilegalnosti“ nacistične stranke (med letoma 1933 in 1938) stavil svojo celotno organizacijo na razpolago nacistom. Posebej pa pravi, da o kakšni „avstrijski zavesti“ med koroškimi nemškimi nacionalisti ne more biti govora, o medvojni javni in zakriti podpori dunajske vlade koroškemu nemškemu nacionalizmu pa ugotavlja, da nemški nacionalci niso imeli vzroka pritoževati se nad Dunajem.

Vzporedno z manjšinskim vprašanjem Haas proučuje tudi problematiko dancšnjega avstr. nacionalizma in neonacizma. Pri tem opozarja na nezadostno povojno denacifikacijo ter na vrsto organizacij neonacističnega značaja, nastalih kmalu po maju 1945. Drugo izhodišče današnjega neonacizma pa so bili pogoji, ki so omogočili nekdanjim nacijam vstop v politično življenje. Predvsem opozarja, da se je v Avstriji formirala posebna „neofašistična subkultura“, ki je v petdesetih letih našla svoja kristalizacijska jedra na eni strani v „vzganjanem meščanskem obmejnem nacionalizmu“ ter na drugi v „gcnjenju tradicije nekdanjih nacistov“. Med obema izhodiščema je po Haasu težko potegniti mejo.

Danes je po Haasovih ugotovitvah delovanje sil avstrijskega fašizma (neonacizma) usmerjeno še zlasti na Koroško. Značilno so tudi povezave teh sil s somišljeniki v Zahodni Nemčiji. Tu Haas nadrobno analizira protimanjšinsko delovanje današnjega Kärntner Heimatdiensta (ustanovljen leta 1957). Pri tem podčrtuje, da se Heimatdienst priznava k „nemški“ zgodovini Koroške ter zavrača celotno evropsko ureditev po letu 1945 in to v „jasni dikciji, ki podčrtuje (njegov) blizkost s fistimi mednarodnimi fašističnimi združenji“ h katerim se prištevajo heimatdienstovski zavetniki. Še zlasti pa naj podčrtamo zagotovilo, da je postala Koroška dejansko „znamenje življenske sile neofašizma“ tako v Zahodni Nemčiji kot v Avstriji, pri čemer imajo „rajhovski fašisti znova roko v igri“.

Povzeli smo le nekaj značilnih misli mladega avstrijskega znanstvenika. Pri najdobjem prikazu bi mogli označiti še vrsto njegovih kritičnih misli in ugotovitev. Med njimi bi vsekakor na prvem mestu omenili opozorilo o vplivnosti obstoječih gospodarsko-strukturnih razmer na Koroškem na obstoj tamkajšnjega neofašizma. Haasov pogled pa gre še širše, saj opozarja, da Koroška ni izjemen primer, ampak seje tudi v vrstah zahodnoevropskih „obmejnih con... industrijskega imperializma“ narodnostni problem „eksploziv“, ki izhaja iz socialne problematike, kot na Irskem, Belgiji, Bretaniji in Korziki. Zlasti za Koroško pa po njegovem velja, da se ob socialnem dvigu in diferenciaciji slovenskega življa „vladajoča koroška (nemška) kasta ter tisti, ki stoje za njo v Zahodni Nemčiji, boje izgubiti svoje pozicije“. To pa naj bi bilo tudi vzrok njenega protislovenskega nastopanja.

Dr. Tone Zorn

Hans Haas in koroški Slovenci

slovenskega koroškega delavca).

Ko se dotika plebiscitnega obdobja Haas opozarja na praznost obljub, ki so jih dajale koroško-nemške oblasti Slovcem pred plebiscitom. Tu podčrtuje, da ni bila takratni deželni vladi nič bolj tuje kot misel za enakopravnost Slovencev; še več, koroške oblasti so sedaj nastopile proti Slovencem ter z jasno načrtano akcijo udarile po slovenski inteligenci, kot oviri pri asimilaciji slovenske manjšine (spomnimo se, da se je podobno obnašal tudi nacistični okupator na zasedenih delih Slovenije 1941!)

Ko se dotika plebiscitnega obdobja Haas opozarja na praznost obljub, ki so jih dajale koroško-nemške oblasti Slovcem pred plebiscitom. To podčrtuje, da ni bila taktičnimi preudarki“. Izhajajoč iz teh preudarkov se je stranka tudi zavzemala za določeno pomiritev na „narodnostnopolitičnem“ področju, da bi na ta način oslabila nemški nacionalizem (ki se je sedaj pričel obračati tudi proti socialni demokraciji). Iz tega gledišča je treba po Haasu tudi vrednotiti znani, a neuresničeni predlog koroških socialnih demokratov leta 1926 o uveljavitvi posebne kulturne avtonomije za slovensko koroško skupnost. Značilno je, da je Anton Falle, eden vodilnih koroških socialnih demokratov slovenskega rodu v tem času cenil število Korošcev slovenskega jezika „na okrog 80 000“, poudarjal pa je tudi, da ljudska štetja ne dajejo resnične narodnostne podobe dežele. Omenimo naj še Fallejevo oceno predloga kulturne avtonomije: „Zakon (sprejetje zakona o kulturni avtonomiji) bi imel velik politični, toda nobenega bistvenega pomena“. Haas ob tej praznosti primerljivo z julija leta 1976 sprejetim zakonom o narodnostnih skupnostih dodaja: „Zakon o narod-

in Slovenci... Omenja, da je solidarnost obojih v boju proti nemškemu fašizmu veljala tudi proti drugi svetovni vojni, vendar pa je v socialistični stranki kmalu prevladala oportunistična smer, ki je že po prvi svetovni vojni preprečila demokratsko narodnostno politiko. Haas dalje opozarja, da je integracija znatnega dela nekdanjih nacistov v socialistično stranko bistveno prispevala k temu, da se sedaj na Koroškem ne morejo odločiti niti o enakopravnem upoštevanju Slovencev v kulturnem življenju dežele. Rezultat je dejstvo, da je koroška socialna demokracija postala znova nemško pogojena ter včasih „na svojo roko ali iz volilnotaktnih preudarkov“ celo vodi nemško nacionalno politiko. V nadaljevanju Haas omenja cvetenja neonacizma na Koroškem ter se ob tem sprašuje, ali niso socialisti kot „porodničarji (neonacizma) svoji lastni grobarji?“, kajti nauk, da protislovenska politika pripravlja tla za nastop protidemokratskih gibanj tudi proti socializmu, se lahko znova uresniči v trenutku, ko se bodo te sile čutile dovolj močne ter imenovalle svojega prihodnjega nasprotnika (se pravi socialiste) z njihovim pravim imenom...“

Ko se Haas dotika že omenjenega nasilnega odstranjevanja dvojezičnih krajevnih napisov pred petimi leti, meni, da je imel ta akt tudi pozitivno plat, saj je z njim koroško vprašanje našlo pozitiven odmev med avstrijskimi demokratičnimi krogi. Ko govori o avstrijski literaturi, nanašajoči se na slovensko koroško vprašanje v preteklosti, ugotavlja, da avstrijsko zgodovinopisje kaže vse do danes „presenečujočo mero distance do tega problema“ nasprotno pa del pravne literature (tu ima v mislih spise Teodorja Veiterja) široko za-

posebej ustavlja ob tako imenovanem „vindišarskem vprašanju“. Tega tudi nadrobno analizira in ugotavlja, da so (v političnem smislu) „Windische“ produkt prisiljene raznarodovalne politike. Kontinuiteta protislovenske politike na Koroškem mu daje tudi naslednji nauk: skrb za flačene evropske narode (med nje šteje koroške Slovence) je tudi skrb za „našo lastno svobodo“. Če tega ne storimo, nadaljuje, „bo to imele usodne posledice (tudi) za nadaljnji demokratični napredek naše demokratične ureditve“. Pri tem posebej opozarja na povezanost sil koroškega nemškega nacionalizma z neofašističnimi „skupinami“ (pač drugod po Avstriji in Zahodni Nemčiji) ter jim očita, da skušajo „izkoristiti slovensko vprašanje za svoje lastne cilje“.

Pri obdelavi slovenskega vprašanja se Haas posebej ustavlja ob fistihih dejavnih političnega in gospodarskega značaja, ki pogojujejo germanizacijo ter zavrača trditve, ki je še danes na Koroškem živa, namreč zagotavljanje, da gre pri germanizaciji koroških Slovencev za „naraven proces“. Pri tem opozarja, da je protislovensko gibanje na Koroškem staro že skoro 130 let. Ko govori o dejavnih, ki so v preteklosti vplivali na germanizacijo koroških Slovencev omenja prevladovanje nemškogovorečih zgornjih koroških slojev, ki so si skušali v tem času ohraniti svoje gospodarske prednosti. Potem, ko skicira glavne faktorje, ki so vplivali na germanizacijo koroških Slovencev v času habsburške monarhije, se Haas še posebej ustavlja ob nemškem nacionalizmu v času prve avstrijske republike. Še posebej je tu poučen podatek o prizadevanju koroških nemških nacionalistov za pritek nekoroškega kapitala, namenjenega germaniza-

Št. Ilj ob Dravi

V nedeljo 4. septembra je bila v šentiljski fari velika slovesnost. Naš župnik Lovrenc Petričič je obhajal srebrni jubilej mašništva.

Slovesno mašo v ta namen sta imela dekan Hornböck in novomašnik Franc Valentinič. V pridigi je dekan Hornböck nakazal plodno dejavnost jubilarja in mu v imenu krškega škofa izrekel besede zabvale. Mašo je oplešal domači cerkveni pevski zbor pod vodstvom skladatelja in harmonizatorja Pavla Kernjaka. Po maši so bili ožji sodelavci v fari vabljani v dvorano pod cerkvijo na obed, ki ga je dal domači župnik. Razveseljivo je tudi to, da se je povabilu odzvala tudi plesna skupina šentiljske Landjugend, ki je tako soblikovala jubilejno priveditev. Nadalje so nastopili še mešani pevski zbor „Mojece“ iz Št. Ilja pod vodstvom Pavla Kernjaka, mladinski zbor farne mladine, ki ga vodi železniški namestitev Rudi Gröblacher iz Trebinja ter dr. Franci Gröblacher iz Dešiča, ki je s svojo harmoniko skrbel za prijetno razpoloženje na jubilejni priveditvi.

Jubilant Lorenzo Petričič je po rodu beneški Slovenec. Letos obhaja

50-letnico rojstva, 25 let duhovniške dejavnosti in 18 let dušnopastirstva v Št. Ilju. Če mu damo predikat, da je koroški Čedermac, potem gotovo nismo pretiravali, saj je toliko dobrega in koristnega naredil za našo narodnostno skupnost, da ta naslov po pravici zasluži. Njemu gre seveda tudi zasluga, da se je toliko deklet in fantov iz Št. Ilja in okolice odločilo za obisk slovenske gimnazije v Celovcu, kar je za politični in kulturni razvoj naše narodnosti v fari zelo pomembno. Naš jubilarj je tisti, ki starše vedno opozarja na to, da je spoštovanje materinega jezika in negovanje le-tega, dragocen zaklad ter da je znanje jezika naroda sosedja potrebno, saj se tako ustvarja boljše vzdušje in razumevanje med narodi sosedji. Nobene narodnosti naj se ne zapostavlja (žal to delajo naše oblasti, ki so z zakoni naše avtohtone ozemlje zreducirali na minimum — to je nekaj krajev pod Karavankami). Naš jubilarj je vedno v svojih pridigah poudarjal, da je treba vse narode ne samo ohraniti temveč pospeševati njihov razvoj. Teh humanih načel pa se ni posluževal samo verbalno, temveč je to tudi v dejanjih

izvajal in zato bil večkrat tarča napadov s strani nemških nacionalistov in pa tudi oblasti.

Naš župnik je leta 1946 stopil v bogoslovje v Vidmu v Italiji in ker je že imel takrat stike s koroškimi Slovenci, je vzljubil našo deželo in nadaljeval svoj študij v bogoslovju krške škofije. Prvo mašo je imel na Višarjah, potem pa je služboval v Sagritzu v Melski dolini in v Železni Kapli. Leta 1959 pa je prišel v našo farno, kjer si je s svojimi dejanji postavil nepozaben spomenik.

V teh 18 letih delovanja v naši fari je zgradil farni dom, ki zelo koristno služi našim faranom, zlasti mladini (igra, film itd.) in pa tudi kolonije iz Nemčije namreč pribajajo vsako leto na počitnice v ta dom, kjer imajo priložnost seznaniti se tudi z našo mladino in spoznati njihove probleme. Nadaljna zasluga našega župnika je bila, da so šentiljski uvedli novo pokopališče, da so si zgradili novo cerkev in da so staro cerkev spremenili v mrtvašnico. Pri tem pa on ni samo dejal pobude; ne on je bil središče te aktivnosti — načrtovalec in tudi graditelj. S temi dejanji si je naš jubilarj dejansko postavil nepozabne spomenike.

Poleg teh ustvarjalnih lastnosti pa ima še to lastnost, ki jo pri njem najbolj občudujemo — borbenost. Odkrito biča krivice in odločno se zavzema za tiste, ki se jih zapostavlja. Vedno nas vzpodbuja, da spoštujemo materinski jezik in pa seveda tudi jezik sosedja in drugih narodov, saj samo od tega medsebojnega razumevanja odvisi naš notranji mir in mir na svetu.

Našemu župniku k njegovim jubilejem iskreno čestitamo z željo, da bi tudi v bodoče bil naš „koroški Čedermac“.

— 19.30 Angelika Kaufman in njen krog — 20.00 Reci babici lahko noč — 21.30 Čas v sliki in kultura — 22.10 Klub 2.
PETEK, 30. 9.: 18.00 Kaj bi lahko postal? — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Portret — 19.30 Šolska oddaja — 20.00 Novo v znanosti — 21.10 O televiziji — 21.55 Čas v sliki in kultura — 22.30 Nemogoča naloga.

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 24. 9.: 8.00 Maček Filemon — 8.15 Udar na brigada — 8.30 Modri plašček — 9.00 Morda vas zanima: jugoslovanska vojna mornarica — 9.30 Dogodivščine morskoga konjička — 9.45 Dokumentarna oddaja — 10.55 Veliko ljudsko zborovanje — 12.30 Nemirna ljubezen — 15.30 Nogomet Budućnost: Partizan — 17.25 Obzornik — 17.45 Mladinski film — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski zunanje-politični komentar — 20.00 Zehnik — 20.45 Celovečerni film — Dnevnik — 625.
NEDELJA, 25. 9.: 8.30 Poročila — 8.35 Za nedeljsko dobro jutro — 9.05 625 — 9.45 Na vrat na nos — 10.25 V iskanju življenja — 11.00 Poletje na otoku Mirabelle — 11.30 Ljudje in zemlja — 12.30 Poročila — Nedeljsko popoldne — 16.15 Rokomet Metaloplastika: Partizan — 17.30 Poročila — 17.35 Jesse James — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.00 Več kot igra — 21.00 Cres in Lošinj — 21.30 Dnevnik — 21.45 Okrogel svet — 22.00 Športni pregled.

PONEDELJEK, 26. 9.: 9.05 Klub mladih tehnikov — 10.00 Srbohrvaščina — 11.05 Za najmlajše — 15.05 Šolska televizija — 16.25 Kmetijska oddaja — 17.10 Glasbeni ciciban — 17.25 Čudeži živalskega sveta — 17.50 Obzornik — 18.05 Iz sveta oblikovanja — 18.25 Mozaik — 18.30 Dogovorili smo se — 18.45 Mladi za mlade — 19.30 Dnevnik — 20.00 Obisk stare opere — 21.35 Mozaik kratkega filma — 22.05 Dnevnik — Odbojka Jugoslavija: Madžarska.

TRETEK, 29. 9.: 8.30 Šolska oddaja — 17.05 Dogodivščine morskoga konjička — 17.20 Črna puščica — 17.45 Obzornik — 18.00 Labodje jezero — 18.40 Čas, ki živi: partizanska tiskarna „Slovenija“ — 19.30 Dnevnik — 20.00 Diagonala — 20.35 Novela Grahama Greena — 21.27 Glasbeni magazin — 22.05 Dnevnik — Odbojka Jugoslavija: Romunija.

ČETREK, 29. 9.: 9.00 Šolske oddaje — 17.00 Križem kračem — 17.15 V novi svet odradščam — 17.55 Obzornik — 18.10 Jazz na ekranu — 18.45 Sodobna medicina — 19.05 Česta in mi — 19.30 Dnevnik — 19.55 Tedenski notranje-politični komentar — 20.05 Prenos otvoritvenega koncerta iz dvorane slovenske filharmonije — 21.10 Razgledi — 21.45 Policijske zgodbe — Poročila — 22.35 Boks Mohamed Ali: Shavers.

INEX ADRIA AVIOPROMET LJUBLJANA

Hitro in udobno na morje in v ostala jugoslovanska mesta preko ljubljanskega in mariborskega letališča.

Ljubljana—Beograd
Ljubljana—Sarajevo—Skopje
Ljubljana—Dubrovnik
Ljubljana—Tivat
Ljubljana—Split
Ljubljana—Pula
Maribor—Dubrovnik
Maribor—Split

vsak dan razen sobote in nedelje
torek, sobota
petek, sobota, nedelja
ponedeljek
nedelja
petek, sobota
sobota
torek

Za dobro počutje skrbe izvrstne posadke in moderna reaktivna letala DC-9.

Informacije: Slovenska prosvetna zveza, Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32 5 50, Inex Adria Aviopromet, Ljubljana, Titova 48, tel. 061/313-366, Maribor: Inex turistična agencija, Volkmerjev prehod 4.

RADIO — TELEVIZIJA

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 24. 9.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.
NEDELJA, 25. 9.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.
PONEDELJEK, 26. 9.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Če študent na rajžo gre (Spomini na 15. maturitetno potovanje).
TOREK, 27. 9.: 9.30 „Čez hrib in dol“ — 13.45 Celovški radijski dnevnik — Sport — Aktualna znanost.
SREDA, 28. 9.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Minute z... — L. Detela: Obrazi novega slovenskega pesništva — lirika Janeza Menarta.
ČETRTEK, 29. 9.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Družinski magazin.
PETEK, 30. 9.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — M. Kumer - Črčej: Iz popotne torbe (Holandija).

18.00 Prosim k mizi — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Anatovka — 22.25 Poročila in šport.
PETEK, 30. 9.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Na razstavi — 10.30 Klub seniorjev — 11.00 Anatovka — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrkom za lahko noč — 18.00 Dvorno gledališče — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.00 Derrick — 21.10 Arguenti — 21.55 šport — 22.00 Tako lepa deklica kot jaz — 23.35 Poročila.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 24. 9.: 17.00 Bilo je naporno — 17.45 Nogomet Avstrija: NDR — 19.30 Honeyboy Edwards — 19.50 Galerija — 20.15 Oj ti moja Zgornja Avstrijska — 22.20 Glasbena oddaja.
NEDELJA, 25. 9.: 9.25 Papež v protistovju — 18.00 Popscope — 18.30 Stage Door — 20.00 Knjižni bazar — 20.15 Sejem — 21.50 Brez nagobčnika.
PONEDELJEK, 26. 9.: 18.00 Angleščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mož, ki ljubi velikane — 19.30 Gmota in prostor — 20.00 Hiša na Eaton Place — 20.55 O zvezdah — 21.40 Čas v sliki — 22.10 Samo konjem se da milostni strel.
Torek, 27. 9.: 18.00 Kmetijstvo danes — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Minuli napredek: antične tehnologije — 19.30 Anatomija mesta — 20.00 Pobeg — 21.35 Čas v sliki in kultura — 22.10 Klub 2.
SREDA, 28. 9.: 18.00 Francoščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Č 9 (Predarlska)

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 24. 9.: 15.35 Indijski nagrobni spomenik — 17.00 Jolly-box — 17.35 Heidi — 17.55 Otrkom za lahko noč — 18.00 Prostor za živali — 18.50 Pregled sporeda — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tiralske — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Stari kostanj — 21.40 šport — 22.00 Ob nekem vračem poletnem jutru — 23.35 Poročila.
NEDELJA, 25. 9.: 9.25 Papeževa maša — 15.25 Ob primeru Baltazarja — 17.00 Zivalski leksikon — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrkom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Paj z nami — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Edvardov film — 21.50 šport — 22.00 Intervju z Günter Grassom — 22.25 Poročila.
PONEDELJEK, 26. 9.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Kaj bi lahko postal? — 10.00 Francoščina — 10.30 Indijski nagrobni spomenik — 17.30 Za predšolske otroke — 18.00 Omaruru — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ponedeljski šport — 20.55 Cesta San Francisco — 21.40 Poročila in šport.
TOREK, 27. 9.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Gmota in prostor — 10.30 Ljubljenc bogov — 17.40 Za predšolske otroke — 17.55 Otrkom za lahko noč — 18.00 Zivalski raj — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Servis-box — 20.15 Kaj sem jaz? — 21.05 Tendence sodobne plastike — 22.05 Hiša na Eaton Place — 22.50 Poročila in šport.
SREDA, 28. 9.: 9.00 Oddaja z miško — 9.30 Kmetijstvo danes — 10.00 Anatomija mesta — 10.30 Dnevi ljubezni — 17.00 Začarani telefon — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrkom za lahko noč — 18.00 Dr. Do-little — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Kliza — 22.25 Poročila in šport.
ČETRTEK, 29. 9.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Francoščina — 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Kliza — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrkom za lahko noč —

LJUBITELJI ŠAHA POZOR

Tudi v letošnjem šolskem letu 1977/78 imajo interesenti možnost igranja, izpopolnjevanja in tekmovanja v šahu. Slovenski fizkulturalni zvezi je uspelo pridobiti večkratnega državnega prvaka Jurija Deisingerja, ki bo igralce poučeval.

Interesenti naj pridejo ob četrkih ob 18.30 uri v Dijaški dom ŠSD, Tarviser Straže 16, Celovec.

— 18.55 Marcel Prawy pripoveduje o svojem prijatelju Wolfgangu Korngoldu — 19.30 Šolska oddaja — 20.00 Kam gremo — 20.55 Stekleni človek — 21.40 Čas v sliki in kultura — 22.15 Kung Fu.
ČETRTEK, 29. 9.: 18.00 Ruščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Kaj slepi vidijo

ŠPORTNI VESTNIK — ŠPORTNI

NOGOMET

Slovenski atletski klub remiziral proti Železni Kapli

Po porazu v Št. Štefanu v Labotški dolini je imel Slovenski atletski klub v nedeljo v gosteh enajsterico iz Železne Kaple. Torej z moštvo, ki še računa da bo prišlo v večjo ligo. Vrh tega je naša enajsterica morala nastopiti oslabiljena, saj sta bila poškodovana igralca Blajs in Hribar. Začetek tekme je bil dober. Po krasnem strelu Krleta, je Kapelčanov libero samo še z roko mogel braniti. Nato je sodnik prisodil prosti

pred koncem je uspel še tudi drugi gol. Gol za SAK je bil avtogol Kapelčanov.

Mladinci brez uspeha

Mladinci SAK-ja pa so imeli v gosteh mladince Zrelca/Ebentala in nasprotniku podlegli 1:2. Zgubili so nesrečno. Nesrečno zato, kre sta bili obe enajsterici enako močni, samo da so imeli naši precej smole pri streljanju na nasprotnikova vrata; posebno v prvem polčasu. Treba je pohvaliti celotno moštvo, posebno pa je treba še omeniti vratarja Gregorič Marka in igralca Sadjak Franca. Častni gol za SAK je dal Sadjak Franc.

V SI NA NOGOMETNO TEKMO

SAK - DSG Borovlje

NA IGRIŠČU V PODGORI/UNTERBERGEN
V NEDELJO 25. SEPTEMBRA 1977

- I. moštvo ob 16.00 uri
- II. moštvo pod 21 pa ob 14.00 uri

Prijatelji nogometa prsrčno vabljeni!

strel v kazenskem prostoru, katerega pa Polanšek ni izkoristil. Po krasni akciji je pa vendarle uspelo Jakovac, v prvem polčasu, dati gol za SAK. Kratko pred koncem prvega polčasa je imel Velik še lepo šančo.

V drugi polovici so Kapelčani seveda igrali bolj ofenzivno, kajti hoteli so izenačiti. Kar pa SAK-ju ni uspelo, je uspelo Železni Kapli. Dobil so prisojen prosti strel v kazenskem prostoru, katerega so tudi izkoristili. Kratko pred koncem je bil izključen Zabltnik Gusti po foulnu nad nekimi kapelškim igralcem.

Igra se je končala torej z rezultatom 1:1, Slovenski atletski klub pa zaseda po tem remiju sedmo mesto na lestvici.

Drugo moštvo SAK-ja poraženo

Rezervna enajsterica Slovenskega atletskega kluba je nastopila proti drugemu moštvo Železne Kaple in podlegla z rezultatom 1:2. Podlegli so nesrečno. Nesrečno zato, ker so vodili z 1:0. Ko so Kapelčani dobili prisojen prosti strel v kazenskem prostoru so seveda izenačili. Nato pa so pritiskali naprej in kratko

Posojilnica Dobrla vas vabi vse člane na

REDNI OBČNI ZBOR

ki bo v nedeljo 25. septembra 1977 ob 10. uri v prosvetni dvorani kulturnega doma, Pliberška cesta 6, v Dobri vasi.

Upravni odbor

IŠČEMO SODELAVKO

Zunanja trgovinska organizacija INTRADE išče dinamično sodelavko, ki obvlada strojepljske, samostojno obdelavo poslov, ima po možnosti prakso v zunanji trgovini in obvlada tudi slovenščino.

Prijave za kontaktni razgovor na: INTRADE, 9020 Celovec/Klagenfurt, Hoffmann, 12 telefon (0 42 22) 70 8 91

JOHANNESBURG — Po vesteh tujih agencij se je v soboto na črnski univerzi „Fort Hare“ v bližini mesta King Williams, 950 km jugozahodno od Johannesburga, zbralo okoli 1500 študentov na komemorativnem zborovanju ob smrti predsednika organizacije črnskih študentov Steva Bikoja, ki je prejšnji ponedeljek zvečer umrl v neki jetišnici v Pretoriji. Študenti so prepevali črnsko nacionalno himno, ko je na univerzo vdr-la policija in aretirala več kot 1200 študentov. Policija je sporočila, da je vse „potekalo mirno“ in da je intervenirala zato, ker so v Južni Afriki od lanskih krvavih nemirov v Sowetu prepovedana vsa zborovanja, ki jih poprej ne odobrijo lokalne oblasti.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Celovec/Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 32 5 50 - Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.